

ÉLELETÜNK

XXIII. évf. 2. szám (23. Jahrg. Nr. 2.)

Az európai magyar katolikusok lapja

1991. február.

Ha békét akarsz...

„Ha békét akarsz, tartsd tiszteletben embertársaid lelkiismeretét” — ezt a címet adta a pápa az idei Béke-világnapra küldött üzenetének. A pápa mondanivalója nem csak a hívőknek szól, hiszen olyan általános jellegű elveket hangsúlyoz, melyek minden békés társadalmi együttélés alapját képezik. Előbbben is a lelkiismereti szabadság szerepére mutatott rá a Szentatya a béke megvalósításánál. Szószertint ezekkel a szavakkal:

Amikor Isten az embert megteremtette, törvényt írt szívébe, amelyet mindenki felfedezhet. A lelkiismeret tesz képessé ennek a törvénynek megfelelően dönteni és cselekedni. Az ember méltósága abban áll, hogy ennek engedelmeskedik. Nincs olyan emberi tekinthető, amelynek joga lenne az ember lelkiismeretébe való beavatkozásra. A lelkiismeret ugyanis a társadalom előtt is tanúja az ember transzcendenciájának és ennyiben sérthetetlen. Ennek ellenére nem valami abszolút valóság, mely az igazság vagy tévedés fölött állna. Ellenkezőleg, legbensőbb természete magában foglalja a ráirányulást az objektív, általános, mindenki számára azonos igazságra, amelyet mindenki kereshet és keresnie is kell. Az objektív igazságnak ebben a keresésében találja meg a lelkiismereti szabadság a maga létjogosultságát...

Evvel együtt jár, hogy mindenkinek tiszteletben kell tartania a mások lelkiismeretét és nem engedhető meg, hogy bárki ráerőszakolja a másikra a saját „igazságát”, jóllehet korlátozás nélkül fennáll kinek-kinek a joga, hogy ezt megvallja, anélkül azonban, hogy ezért a másként-gondolkodót lenézné. Az igazság csak a saját erejéből diadalmaszkodhat. A teljes lelkiismereti szabadságnak, különösképpen az igazság keresés szabadságának megtagadása egy másik ember számára, vagy csak a kísérlet az igazság egy bizonyos fajta értelmezésének másra erőszakolása, a másik ember legbensőbb jogait sérti. Ezenkívül kiélezi az ellentéteket és feszültségeket, amelyek megnehezítik és ellenségessé teszik a társadalmon belüli viszonylatokat, sőt nyílt konfliktusokhoz is vezethetnek. Ennélfogva a lelkiismeret síkján merül fel a probléma egy valódi és állandó jellegű béke biztosítására, hiszen ott hathatósabban lehet a kérdést megvitatni.

Az objektív igazság létezésének biztosítója Isten, az abszolút igazság: az igazság keresése ennélfogva tárgyi síkon azonos az Istenkereséssel. Ez önmagában is elegendő érv a lelkiismereti és vallásszabadság közti szoros kapcsolat igazolására. Ebből az is világos, miért áll gyökeres ellentétben Isten szisztematikus tagadása és az Isten tagadására épített kormányzati rendszer, a vallás- és a lelkiismereti szabadsággal. Aki viszont elismeri az Isten és a végső igazság közti kapcsolatot, az el fogja fo-

(Folytatás a 4. oldalon)

FRANK MIKLÓS:

Hol áll az ökumenizmus - ma?

Az Egyház történelmén végigvonul a fájdalmas szakadások sorozata, szakadásoké, amelyeket tulajdonképpen senki sem akart és mégis megtörténtek. Bizonyára nem véletlen, hogy Jézus, halála előtti estén éppen övéi egységéért imádkozott oly bensőségesen. Mintha előre tudta volna, hogy követőinek gyarlósága, széthúzása fogja megakadályozni, hogy — mint mondta — a világ higgye, hogy őt az Atya küldte. Az egyház feldarabolása nemcsak azért botrány, mert merénylet Krisztus titokzatos testének egysége ellen, ahogy Pál apostol kifejezi, hanem különösen azért is, mert útjában áll annak, hogy a világ higgyen, hogy emberek milliói rátaláljanak Jézusra. Ha ez azonban így van, akkor az egység nem az egyes egyházak belügye többé, hanem közös ügy, amennyiben a kereszténység küldetésének, az evangélium hirdetésének megvalósítását teszi kérdésessé. Ha ezt felismertük, mintahogy a keresztény egyházak ma ennek tudatára ébredtek, akkor ezért ma minden keresztényt felelősség terhel.

E felelősségérzet indította el — már a század elején — a modern ökumenikus mozgalmat, mely a Vatikáni Zsinattal kapott új lendületet. A Keresztény Egység Titkárságának megalakítása még a zsinat előtt és különösképpen az ökumenizmusra vonatkozó zsinati dokumentum megfogalmazása és elfogadása voltak a mérföldkövei a katolikus egyház közvetlen bekapcsolódásának az ökumenikus mozgalom munkájába. Azóta természetessé vált az állandó kapcsolat a Katolikus Egyház és a Genfben székelő Egyházak Ökumenikus Tanácsa között, de

A TARTALOMBÓL:

- A TANÍTÓ EGYHÁZ ÉS A TEOLÓGIA (3). — MIÉRT VAN SZÜKSÉGE AZ EGYHÁZNAK TEOLÓGUSOKRA ?
- A JEZSUITA REND ÚJJÁÉLEDÉSE MAGYARORSZÁGON
- A LÉLEKGONDOZÁS SZOLGÁLTATÁBAN: AZ „ÉLETÜNK” BESZÉLGET BRÜCKNER ÁKOS ELŐD CISZTERCITA ATYÁVAL, AZ ORSZÁGOS LELKIPÁSZTORI INTÉZET IGAZGATÓJÁVAL
- RÓMAI LEVÉL: AZ EGYHÁZ SZOCIÁLIS TANÍTÁSÁNAK ÉVE
- MAGYAR KATOLIKUSOK KÖZÖTT BERLINBEN
- A KATOLIKUS EGYHÁZ ROMÁNIÁBAN
- ZSIDÓSÁG ÉS KERESZTÉNYSÉG: A MAI ZSIDÓSÁG HELYZETE
- JULIKA NÉNI A GYERMEKEKHEZ ÉS FIATALOKHOZ
- LEGYÜNK RENDKÍVÜLI KERESZTÉNYEK!
- CSERKÉSZBÚCSÚ KOZMA ATYÁTÓL

megkezdődött a párbeszéd annak egyes tagegyházaival külön-külön is: az orthodoxiával, az anglikánokkal, a református, evangélikus, baptista, metodista egyházakkal. A katolikus egyház számára ez a dialógus teológiai kérdésekben problémamentesebb a keleti orthodox egyházakkal, mert gyakorlatilag nem állnak fenn hitbeli, tanításbeli eltérések. A reformáció egyházai közül az anglikán egyházzal sikerült a legtöbb pontban kiűszöbölni a teológiai nehézségeket. Az evangélikus-katolikus és a református-katolikus vegyesbizottságok is számos félreértést tisztáztak és sok kérdésben közeledést értek el. Nehézségek állnak fenn továbbra is az apostoli szukcesszió és vele összefüggésben a papi hivatal kérdésében: míg a katolikus egyház a papi lelki hatalmat az apostolok által továbbadott lelki hatalomra vezeti vissza megszakítás nélküli láncolatban, addig a protestáns egyházak ennek forrását az egyházi közösségben látják. Problémák merültek fel az egyházi tanítóhivatal, a pápai primátus és az eukarisztia értelmezése körül is. Természetes, hogy ez a párbeszéd sok időt, elmélyült tudományos kutatást feltételez és a másik fél szempontjainak előítéletektől mentes megértését feltételezi. Az elmúlt negyedszázad kevésnek bizonyult a négy és fél évszázad óta tartó szakadás megszüntetéséhez.

De nem lehet ezt a folyamatot meggyorsítani, támogatni? De igen, és erre szólít fel a minden évben megtartott imahét a keresztények egységéért. Mindekelőtt mindenki hozzájárulhat saját egyháza lelki megújításához, az elmélyültebb keresztény élet és az egyház életében való aktívabb részvétel által. A katolikus egyház elvárja híveitől, hogy elősegítsék a zsinat által hangsúlyozott kollegialitás elvének alkalmazását az egyházi élet minden síkján, másszóval, hogy résztvállaljanak az egyházkormányzati felelősségben is. A zsinati dekrétum a hívek lelkére köti a Szentírás tanulmányozását, megnyitja a lehetőséget az ökumenikus közeledésre a különböző egyházak hívei közt, a közös ima, igelistentisztelet és a felebaráti szeretet közös gyakorlása által. Ehhez hozzájárul egymás hitének, a másik egyház vallási életének kölcsönös megismerése és az eszmecsere az egymáshoz való közeledésről. Mindez közös cselekvésre indít a világ nagy problémáinak megoldásában, az éhség, a betegségek elleni küzdelemben, a környezetvédelemben, az emberi jogokért és nem utolsósorban a békéért való kiállásban. Ez az a tanúságtétel, amely — még a tényleges hitbeli egység létrejötte előtt — képes a világ előtt a keresztények lelki egységét bemutatni, azt az egységet, mely Krisztus szeretetében valósul meg. ■

Vasárnapi gondolatok

NAGYBÖJT ELSŐ VASÁRNAPJÁRA
(február 17)

„Negyven napig kint is maradt a pusztában. Közben megkísértette a sátn”. (Mk 1,13)

Nem is olyan barátságtalan, nem olyan pusztá a mi értelmezésünkben vett pusztá. Amit mi ezen értünk, az „árnyas hely” a judeai pusztához képest. Inkább sivatagot kell értenünk, kietlen, sivár, életlőtlen sivatagot. Ott negyven napig — önként — kitartani, s a napokat önként vállalt böjtöléssel szigorítani — emberfeletti vállalkozás.

Ehhez képest a mi böjtünk semmi. Szinte gyerekjáték. Mégis nagy megéröltetésbe kerül megtartani — már aki komolyan veszi.

Most keresi meg a rosszra kísértő Sátn Jézust. A böjt és a vezeklés által meggyöngyült embernél győzelmi lehetőséget szimatol. Jézusnál csak szimatol. Teljes kudarcban részesül. S nálunk?

NAGYBÖJT 2. VASÁRNAPJÁRA
(február 24)

„(Miután Jézus megjövendölte szenvedését), maga mellé vette Pétert, Jakabot és Jánost, külön felvitte őket egy magas hegyre”. (Mk 9,1)

A szenvedését jövendölő és sejtő Jézus be akarja vezetni három kiválasztott tanítványát a szenvedés Isten szerinti értelmébe és jelentőségébe. Csupa ellenérzést kelt, ellenkezés keletkezik. Hosszú az út a szenvedés „isteni” értelmezéséig. Sokan soha nem járják végig...

Akit Isten „maga mellé vesz”, ne csak öröme, jóra, szépre készüljön fel... Emberi életünk „magas hegyei”, az isteni hívás, sok szenvedésen vezethet át bennünket. Viszont nem marad el az istenélmeny sem. — Annak, aki kitart...

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAPJÁRA
(március 3)

„Jézus kötélből korbácsot font és kikergette mindnyájukat a templomból a birkákkal és az ökrökkel együtt. A pénzváltók pénzét szétszórta, asztalait felforgatta”. (Jn 2,15)

Nyilvános büntetés középerős formája volt a korbácsolás. Olyankor használták, amikor nyilvánosságra került bűncselekményt büntettek a nyilvánosság előtt. Jézus korbács nélkül is kiűzhetette volna az árusokat Isten házából. A korbács nyilvános használatával a bűn(ök) súlyosságára akart figyelmeztetni. Különben másnap ott folytatták volna az árusok, ahol abbahagyták...

A tett az érintettek haragján kívül óriási megdöbbenést keltett az árusok, a főpapok és tanítványok — de a nép (Folytatás a 2. oldalon)

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

A tanító egyház és a teológia (3)

MIÉRT VAN SZÜKSÉGE AZ EGYHÁZNAK A TEOLÓGUSOKRA ?

Egyesek Ratzinger bíborosnak szemé-
re vetették, hogy a tanítóegyház és a
teológiára vonatkozó instrukcióban a
teológusok fontosságát azáltal fokozza,
hogy a tanítóegyháznak alárendeli őket.
Ez a vád teljesen alaptalan. Inkább azt
kellene mondanunk, hogy az instrukció
épp azáltal értékeli fel a teológusokat,
hogy hivatásukat az egész egyház kül-
detéséhez köti. Az a teológus, aki azt
képzeli, hogy az egyházon felül áll és
tetszése szerint rendelkezhet a hívek hi-
tével, nemcsak érdektelenné válik az
egyház számára, hanem veszélyessé is.
A történelem mutatja, hogy az eddigi
eretnek tanok nem egyszerű hívek agyá-
ban születtek meg, hanem olyan teoló-
gusok kezdeményezésére keletkeztek,
akik megfeleltek arról, hogy az egy-
ház hitének kell szolgálniuk.

Mi a teológia? Ez a görög eredetű
szó Istenről való szót, beszédet, taní-
tást, magyarázatot jelent. S mivel a mi
hitünk Jézus Krisztus kinyilatkoztatá-
sán alapul, az Istenről szóló beszédünk
is e hithez van kötve. Márpedig a hit
igazságokra tanít meg bennünket és
ezért az ember értelmi természetéhez
szól; elsősorban nem érzelme, hanem
igazság dolga. A hitről alkotott e fel-
fogásunk eltér azokétól, akik a vallás
lényegét vallásos, érzelmi élményben, a
szívbeli megindultságban látják. Azt sem
lehet mondani, hogy a lényeg úgyis az,
hogy jók legyünk és mellékes, hogy mit
hiszünk. Ez mindenesetre nem volt az
Egyház felfogása. A keresztény vértanú-
k sokszor egy-egy hitcikkelyért ad-

ták életüket. Maga a tény, hogy már az
ősegyház hitünk igazságait hitvallások-
ba tömörítette és csak azokat az embe-
reket fogadta be közösségébe, akik a
hitvallásban tartalmazott igazságokat
magukévá tették, bizonyítja, hogy az
egyház mily fontosságot tulajdonított a
Krisztusról kinyilatkoztatott igazságok
elfogadásának és megvallásának.

Bizonyos mértékben minden hívő
teológus is. Az embernek, mint értelmi
lénynek sajátos tulajdonsága, hogy az
igaznak tartott dolgokon elgondolko-
zik, igyekszik jobban megérteni őket és
az ellenük felhozott ellenvetésekre vá-
laszt keresni. Amikor például az egy-
szerű hívő elgondolkozik azon, hogy
Jézus, hogy lehet Isten és ember, vagy
hogy Mária szüzessége megtartása mel-
lett, hogy lehetett Jézus anyja, vagy mi
Krisztus húsvéti szenvedésének az ért-
telme, akkor tulajdonképpen teológus-
ként gondolkodik. A hitigazságokat bi-
zonyítani nem tudjuk, — ha bizonyít-
hatnánk nem hinnők, hanem tudnánk
őket —, de emberhez méltó módon csak
akkor fogadhatjuk el őket, ha legalább
valamelyest értjük, amit hiszünk, és ha
nem kell ellentmondásos dolgokat hin-
nünk. Ezért az Egyháznak mindig szük-
sége volt teológusokra. Kezdetben ma-
guk a püspökök voltak a teológusok is,
de aztán jobbnak látták, hogy ezt a
munkát — mely bizonyos tudományos
felkészültséget megkövetel — másokra,
a hivatásos teológusokra bízzák. Ilyen-
formán a teológusok a püspökök —
akik a hitnek Krisztus rendelte őrei —
segítőtársai lettek. A püspökökből álló
hierarchiát maga Jézus rendelte, a teo-
lógusok egyházi megbízatásukat a hie-
rarchiától kapják. De az instrukció sze-
rint ez a megbízatás is, az egyházat irá-
nyító Szentlélek indítására keltett hiva-
tásokhoz tartozik. A teológusok épp a
püspökökkel való együttműködésüknek
köszönhetik kiváltságos helyzetüket az
egyházban. Persze nem szabad, hogy a
hierarchiától független, mintegy önálló
tekintélynek tartsák magukat.

A teológia azonban — olvassuk az
instrukció második fejezetében — nem-
csak azért szükséges, mert az ember ér-
telmi természetének megfelel, hanem
azért is, mert kell, hogy mindazoknak,
akik számon kérik tőlünk a hitünket,
megfelelhessünk. Az egyháznak az a
feladata, hogy hívőknek és nem-hívők-
nek megmondja, mi is az alapja az örök
életbe vetett reménységünknek. (1 P
3,15)

Azt is tudnunk kell, hogy a teológus-
nak igen nagy ismeretre és tudásra van
szüksége. Ismernie kell a szentírást, az
egyház hitbeli döntéseit, a hit kibonta-
kozásának történetét, a múlt teológus-
sainak, nevezetesen a szentatyáknak a
tanítását, hisz a hitet nem közvetlenül
Istentől kapja, hanem a múlt dokumen-
tumain keresztül a szentírásból és a ha-
gyományból meríti. Sok hitigazság ki-
fejtéséhez igénybe kell vennie filozófiai
fogalmakat is, — főképpen a tévedé-
sek cáfolatában —, de mindig ügyelnie
kell, hogy ezeket segédeszközként hasz-
nálja, mert a teológia legfőbb normája
maga a hit. Azt is szem előtt kell tar-
tanunk, hogy a hitigazságokat az emberi
életből vett fogalmak segítségével fe-
jezzük ki. Így Krisztus születését csak
akkor érthetjük meg, ha tudjuk, mit je-
lent születni, a Szentháromság dogmá-
ját csak akkor fogadhatjuk el, ha leg-
alább valamelyest megkülönböztetjük a

természetet és a személyt. S mivel min-
den kornak és különböző kultúrájú nép-
csoportnak megvannak a sajátos fogal-
mai és kifejezései, kell, hogy az adott
kornak és helynek megfelelő szavakat
használjunk. Még valamire mutat rá az
instrukció második fejezete. A teológus

mint hívő a hit révén Istent egyre job-
ban megszereti, hisz Isten szeretetből
nyilatkoztatta ki magát Fia által. Már-
pedig, ha valakit szeretünk, akkor őt
minél jobban megismerni is akarjuk. Az
ideális teológus tehát az, aki nemcsak
értelmével ismeri a hitigazságokat, ha-
nem szeretetével igényli is őket. Az is-
tenszeretet arra képesíti, hogy ne em-
beri kíváncsiságból vagy feltűnési
viszketegségből, hanem belső meggyő-
ződésből és az örök élet utáni vágyako-
zásból legyen a keresztény hit tanítója.

A katolikus egyház helyzete Romániában

AZ ERDÉLYI LATIN KATOLIKUSOK

RÓMÁTÓL SAJÁT EGYHÁZTARTOMÁNYT KÉRNEK

Az egyházüldöző kommunista rezsim
bukása után megszűnt Romániában a
latin katolikus egyház törvényen kívüli
„megtűrtége”, ill. a román görögkato-
likus egyház elleni tilalom. A pusztá túl-
élésért küzdő egyház az elnyomás év-
tizedei után most visszanyerte lelkipász-
tori szabadságát és szabadon alakíthatja
ki saját egyházszervezetét, belső életét.
Az állam tiszteletben tartja az egyház
autonómiáját saját ügyeinek intézésé-
ben. 1990. január 3-án mindkét rítusú
egyházmegyének ordináriusai Francesco
Colassuono apostoli nuncius elnökleté-
vel Gyulafehérvárott megtarthatták első
közös romániai püspökkari konferenciá-
jukat. A hat latin-katolikus és az öt gö-
rögkatolikus egyházmege élére II. Já-
nos Pál pápa 1990. március 14-én fő-
pásztorokat nevezett ki és ezzel teljessé
vált Romániában a katolikus hierarchia.

A bukaresti érseki szék újbóli betöl-
tésével aktuálissá vált az erdélyi latin
katolikusok egyházjogi képviselőitene-
k már az 1800-as évek vége óta nyitott
problémája. A katolikusoknak ez a cso-
portja most attól fél, hogy az egyházpo-
litikai tárgyalások során a román kor-
mányzat megkísérli az 1929-es egykori
konkordátum rájuk nézve erősen hátrá-
nyos rendelkezéseinek újra bevezetését.

Az 1929. évi román konkordátum meg-
kötése során ugyanis az akkori kor-
mányzat kieroszakolta, hogy a hat latin
egyházmege számára csupán egyetlen
egyháztartományt alakítsanak ki, mely-
nek székhelye az érsekségi rangra
emelt, de csupán 26 plébániával rendel-
kező bukaresti főegyházmege legyen.
Az egyetlen latin-katolikus egyház tarto-
mány hat egyházmegeje közül négy
Erdélyben volt. Ezek a határok megvál-
toztatása előtt valamennyien ősi magyar-
országi egyházmegekhez tartoztak, most
is közös tradícióval rendelkeznek és
ugyanazon a kultúrszinten élnek.

Erdély Romániához való csatlolásával
a romániai latin katolikusok száma a
többszörösére emelkedett. A négy er-
délyi latin egyházmege területén ma 1,2
millió katolikus hívő él. Ebből a katoli-
kus tömbből 1,1 millió a magyar, 80.000
pedig a német nemzeti kisebbséghez
tartozik. Az erdélyi magyar katolikusok
fele, 543.000 személy, a gyulafehérvári
egyházmege híve. A két óromániai la-
tin egyházmege viszont jelenleg is
összesen csak 300 ezer híve van.

Erdélyben román görögkatolikusok is
élnek. Ők az ortodox egyházból a 1698-
as unió folytán váltak ki. A román önkor-
mányzat őket 1948-ban az ortodox egy-
házba visszatérnek nyilvánította és az
unió 250. évfordulóján betiltotta vallá-
sukat. A betiltás öt görögkatolikus egy-
házmeget szüntetett meg, köztük egy
főegyházmeget, melyek összesen 1,5
millió hívőt számláltak.

Az 1929-es konkordátum rendelkezé-

sei szerint kialakított új egyházszervezet
teljesítette az akkori kormányzat kíván-
ságát, de figyelmen kívül hagyta a lelki-
pásztorkodás követelményeit. Az egy-
házpolitikai kompromisszum a négy er-
délyi latin-katolikus egyházmegeire ka-
tasztrofális következményeket járt, mi-
vel a kisebbségek hátrányos helyzetét
egyházjogilag is fixálta. Könnyítést eb-
ben a helyzetben — paradox módon —
a háború utáni romániai egyházüldözés
hozott egyrészt a konkordátum 1948-ban
történt felmondása által, másrészt a kö-
zös fenyegetettség hozta egymáshoz kö-
zelebb — sajnos csak öt éven át — a
többségi és a kisebbségi néphez tarto-
zó katolikus közösségeket.

Most, a romániai kommunista diktatúra
bukása után, megnyílt a lehetősége an-
nak, hogy a múlt hibáin okulva egy új
rendezés jobban figyelembe vegye a lel-
kipásztori követelményeket és bizonyos
önállóságot biztosítson a kisebbségi hí-
veket gondozó egyházmegeknek. Ennek
érdekében a négy erdélyi egyházmege
vezetője 1990. február 26-án, memoran-
dumot nyújtott be a Szentszékhez, mely-
ben Erdély számára Gyulafehérvár szék-
hellyel egy új egyháztartomány kialakí-
tását kérték. A kérést az említett egy-
házmegek március 14-én kinevezett új
főpásztorai egy azonos szövegű újabb
memorandumban a maguk nevében is
megújították. Egy további memorandum-
ban csatlakoztak főpásztoraik kéréséhez
az érintett egyházmegek hívei és pap-
jai is.

A beadványok szerint az új egyház-
tartomány kialakítását indokolja

- 1) a —fentebb ismertetett — hívőarány,
- 2) az évtizedek óta közösen folyó pap-
képzés és a részben közösen végzett
lelkipásztori munka,
- 3) a közös vallási és kulturális tradíció,
valamint az óromániai egyházmegek-
től eltérő pasztorális súlypont,
- 4) az egyházüldözés alatt szerzett fájó
tapasztalatok.

Ötödik indokként meg lehet még ne-
vezni azt a helyzetet, amely a latin- és a
görögkatolikus hierarchia közös püspök-
kari konferenciája merőben új intézmé-
nyéből adódik.

UKI Sajtótájékoztató

(Folytatjuk)

A MOHAMEDÁNOKRÓL

A mohamedánok száma a világon meg-
haladja a 630 milliót. Az „iszlám” annyit
jelent, mint ráhagyatkozás Isten akara-
tára. Az örök jutalmat a hívő a halál után
az égben kapja hitéért és jótetteiért, a
büntetést a pokolban büneiért. Fő köte-
lességei: tanúságtétel Istenbe és prófé-
tájába (Mohamed 570–632) vetett hitük-
ről, napi ötszöri ima, alamizna a szegé-
nyeknek, böjt, zarándoklat Mekkába. Egy
Istent imádnak, tisztelik Jézust és be-
csülik Máriát. Ezért mondhatta a zsinat
„Nostra aetate” dekrétuma, hogy a „mu-
zulmánokra tisztelettel tekint”. (M. K.)

VASÁRNAPI GONDOLATOK

(Folytatás az első oldalról)

*között is. A főpapok szerették volna
kitessekelni őket, de félték az árusoktól.
Az árusok féltették kenyerüket. Az
apostolok féltették a bőruket. A nép
félt a főpapoktól és az emberek (bele-
értve az árusokat is) nyelvétől. Csak
Jézus nem félt senkitől...*

*Ha „Isten rendet csinál”, rendsze-
rint megdöbbennek az emberek. Külö-
nösen azok, akik rendellenességeiket I-
stennek tetszőnek állították be mások
előtt. Mennyi „Istennek tetsző” magya-
rázatot képes előállítani az ember...!*

NAGYBÖJT 4. VASÁRNAPJÁRA (március 10)

*Jézus így tanította Nikodémust:
„Ahogy Mózes felemelte a (réz)kígyót
a pusztában, úgy emelik majd föl az
Emberfiát is, hogy mindaz, aki hisz
benne, el ne vesszen, hanem örök élete
legyen”. (Jn 3,15–14)*

*Mérges kígyók tömege marta meg az
embereket, de aki az Isten által rendelt
rézkígyóra emelte tekintetét (hívő lé-
lekkel és Istenhez imádkozott erős bi-
zalommal), azon nem fogott a kígyó-
méreg. A rézkígyó az Isten által tör-
tént életmentés egyik szimbólumává
vált.*

*Jézus a (haldokló vagy halott) lelkek
„életét” menti meg, amikor a kereszt-
fára „fölemelik”, s bevégzi a megvál-
tás művét.*

*Az ószövetségi történet így igazolja
Jézus művének, működésének isteni ere-
detét. Ez egy bizonyíték a sok közül.
Van, akinek semmit sem bizonyít...*

Fejős Ottó

A liberalizmus újjáéledése és az Egyház

Legutóbbi számunkban kezdtük el annak az interjúnak közlését, amelyet dr. Lukács László piarista atya, a kegyesrendi Hittudományi Főiskola tanára, a Vigilia főszerkesztője és a Magyar Püspöki Kar Tömegkommunikációs Irodájának vezetője, München-i tartózkodásakor, az Életünk munkatársával, Kovács K. Zoltánnal folytatott. Itt adjuk az interjú befejező részét

Életünk: Most az év eseményeire előretekintve: Magyarország várja II. János Pál pápa látogatását.

Lukács: A pápa látogatása nagyon fontos esemény lesz a magyar egyház életében, de úgy gondolom, meg kell cserélni a sorrendet: nem azért kell megújulni a magyar egyháznak, hogy méltóképpen fogadhassa a pápát, hanem a magyar egyház megújulásához adhat alkalmas indítást a pápa látogatása. Annyit fog érni ez a lelkipásztori látogatás a magyar kereszténység és a magyar társadalom javára, — mert remélem nemcsak egyházi belügy lesz, hanem az egész társadalom eseményévé válik — annyit fog érni, amennyire fel tudunk készülni rá léleklében és amennyire ennek eredményeit gyümölcsöztetni tudjuk.

É: Milyen jelek mutatkoznak a keresztények együttműködésében, az ökuméné alakulásában Magyarországon?

L: Advent első vasárnapjától vezették be a katolikus templomokban az ökumenikus Miatyánknak a szövegét. Ez apró jel, de mégis csak egy jelzés, hogy tettünk egy lépést az ökuméné útján. Azt kell sajnos mondanom, hogy az elmúlt évtizedekben ezen a területen is Magyarországon zsinat előtti állapotok uralkodtak még. Messze nem annyi a közeledés az ökumenikus együttműködés területén, mint Európa szerte, vagy amit a zsinat elvárt volna. Csak úgy tudom elképzelni a jövőt, hogy a kialakult új helyzetben, a megkapott új szabadsággal az egyházak nem egymás ellenében, egymással versengve fognak élni, hanem egymással összefogva kezdik meg a magyar társadalom és a magyar nemzet szolgálatát. Hisz egy erkölcsében leromlott, lelkében megrokkant nemzetről van szó. Nem elég csupán a gazdasági megújulást szorgalmazni. Erre is nagy szükség van, de a nemzet lelkét kell meggyógyítani és ebben a keresztény értékeknek alapvető jelentőségük van. Itt csak akkor tudnak az egyházak hitelesen fellépni, ha közösen tudják képviselni az alapvető keresztény értékeket, melyek nélkül életképtelen minden társadalom.

É: Kedves Tanár úr, úgyis mint a Vigilia és az Új Ember főszerkesztője, és mint a Magyar Püspöki Kar Kommunikációs Irodájának vezetője, hogyan látja a katolikus sajtó helyzetét Magyarországon, és mennyire van megelégedve a külföldi magyarság érdeklődésével?

L: Örömmel tudom helyesbíteni a megszólítást, mert január elsejétől Rónai László vette át az Új Ember szerkesztését és ez igen nagy segítséget jelent számomra. Ez egyben azt is jelenti, hogy nagyobb szerepet kapnak a világiak az Új Ember és egyáltalában a katolikus sajtó életében. Amikor jó egy évvel ezelőtt a Püspöki Kar megbízásából átvettem az Új Embert, azzal a feltétellel vállalkoztam szerkesztésére, hogy az átmenetet biztosítom és átadom arra alkalmas személynek a lap irányítását. Ami a külföldi magyarság érdeklődését illeti, azt gondolom, hogy az Új Ember él azzal a nyitottsággal és szabadsággal, amelyet a megkapott szabad-

ság biztosított számunkra. A magunk háza táján körülnézve, nagyon szeretném és fontosnak érezném, ha a zsinat szellemében tudna megújulni a magyar katolikus sajtó is, vagyis ne csak szócsöve legyen a püspököknek. Bár természetesen a tanító hivatal irányítása

Bizalommal és erős léleklével

II. JÁNOS PÁL PÁPA ÚJÉVI ÜZENETE A MAGYAR NÉPNEK

„A nemes magyar nemzet szeretett fiainak!

Ennek az 1991-es esztendőnek, vagyis annak az évnek a kezdetén, amelynek során lelkipásztori látogatást teszek hazátokban, léleklében szeretnék egyesülni veletek imádságos várakozásban. Szeretnék belépni családi otthonaitokba köszöntéssel és bátorítással, hogy biztossalak mindnyájatokat atyai szeretetemről és buzdítsalak benneteket arra, hogy ebben az új esztendőben egyre jobban mélyedjétek el a keresztény hitben.

Sajátos módon is közel akarok lenni a püspökökhöz, a papokhoz, a szerzetesekhez és a szerzetes nővérekhez, annak a lelkipásztori erőfeszítésnek a tudatában, amelyet az új idők követelnek meg tőlünk. Az egész magyar népre kérem Isten bőséges áldását, hogy bizalommal és erős léleklével nézhessen szembe az új esztendővel. A Boldogságos Szűzmaria, a Magyarok Nagyasszonya legyen az a csillag, amely utat mutat a magyar katolikusoknak ebben az egyház és a haza számára egyaránt fontos időszakban.

Mindnyájatoknak boldog újévet kívánok, különleges apostoli áldással.

Vatikán, 1990. december 18.

Joannes Paulus pp II

alatt végzi munkáját, de tudjon olyan nyilvános fórumot is biztosítani a katolikus híveknek, ahol kölcsönösen ki tudják cserélni nézeteiket egymással és ahonnan az egyház felelős vezetői is értesülhetnek azokról a gondokról, azokról a nézetekről, amelyek a híveket foglalkoztatják. A Szentatya ismételtén beszélt arról, hogy azt a nagy közös dialógust, amelyet az egyházon belül állandóan folytatni kell, azt elsősorban a katolikus sajtónak kell biztosítania. Nagyon jó lenne, ha ennek a dialógusnak a szellemében tudna a hazai és a külföldi katolikus magyarság együtt dolgozni. Az elmúlt évtizedek érthetővé tették, hogy elsődlegesen az eltérő egyházpolitikai nézetek ütköztek össze egymással és a hazai katolikus sajtót bírálni lehetett a megalkuvásáért, gyávaságáért, vagy a hallgatásáért. Az otthoniak erre persze könnyen mondhatták azt, hogy kint könnyebb bátornak lenni, mint odahaza. Nagyon remélem, hogy nemcsak ezek az álláspontkülönbségek szűntek meg a határok megnyitásával, hanem megszűnik az is, hogy az egyházpolitika álljon az érdeklődés előterében, és csakugyan az egyház építése és vele a magyar társadalom és a magyar társadalom és a magyarság, a világszerte elszórtan élő magyarság építése lesz számunkra elsődlegesen fontos.

É: Hogyan viszonylik az Egyház a határokon kívül élő magyarsághoz?

L: Továbbra is gondunk kell legyen a körülöttünk élő magyar kisebbségeknek sorsa. Biztos, hogy bárhogy is alakul a politikai helyzet, a kultúránk és nyelvünk fenntartásáért, a lelkük ápolásáért felelősek vagyunk mindnyájan magyarok, és mindnyájan gazdagodhatunk az ő szellemi kincseiből is. De velük együtt közösen — és ez lenne mindnyájunknak, magyaroknak közös

A Jezsuita Rend megújul Magyarországon

Jézus Társaságának, a jezsuita rendnek magyar provinciája 1909-ben vált önállóvá, elszakadva az osztrák provinciától. Mintegy 40 éves önálló működése eredményeként 1949-ben 403 tagja volt. A kommunista hatalomátvétel után mindjárt államosították a két jezsuita gimnáziumot (Pécs és Kalocsa). Ezt követte a szegedi jezsuita papnevelde felszólítása, ahol filozófiát és teológiát tanultak a fiatal rendtagok. Ezen események következményeképp az akkori rendi generális, P. Janssens kíván-

szereztespapok *kisegítőként* közreműködjenek a plébániákon. A magyar jezsuiták számára igen fontos esemény volt, hogy a rend története során először a Páter Generális ellátogatott Magyarországra (P. Pedro Arrupe SJ, 1978) Lékai László bíboros vendégeként. Az állami hivatalok is fogadták. Mérhető módon a jogi helyzet ugyan nem változott, de a jezsuiták ügye lassan megszűnt „kényes kérdés” lenni. Egyre inkább résztvehetek a lelkipásztori munkában. Annál is inkább, mert időközben az atyák zöme elérte a nyugdíjas korhatárt (60. életév), vagyis nem kellett okvetlenül folytatniuk világi foglalkozást. Így aztán nemcsak vásár- és ünnepnapokon működhetnek *kisegítőként*, hanem főfoglalkozásban is lelkipásztorkodhattak. Ezt a fejlődést az Állami Egyházügyi Hivatal is helyeselte, mert érdeke volt egy templomfalak között jól működő egyház *látogatást* fenntartani. Ugyanakkor a paphiány egyre kilátástalanabb helyzetbe sodorta az egyház személyi állományát. Ebben a helyzetben a jezsuiták, mint a többi betiltott szerzetes tagjai is, egyre inkább kapcsolatot tudtak teremteni egymással, anélkül, hogy emiatt a titkosrendőrség zaklatásaitól kellett volna tartaniuk.

A rend szétzórta tagjainak összetartásában igen jelentős szerepet játszottak a *segítőtestvérek*, akik többsége a legnehezebb időkben is hűséges maradt hivatásához.

Az egyre növekvő mozgási szabadság azonban továbbra sem engedte meg, hogy új rendtagokat vegyenek fel és képezzenek ki. Csak 1982-ben csillant fel jelöltek felvételének halvány reménye, amikor Leányfalun *megnyílt a kis lelkigyakorlatos ház*. Itt ugyanis hivatalosan jezsuitákat alkalmaztak, mint lelkigyakorlatvezetőket. A lelkigyakorlatok adásának újabb módjait elsajátítani, többben külföldre mehettek (Rómába, majd Münchenbe). Köztük olyan egyházmegegyes papok is, akik az ötvenes és hatvanas évek során be akartak lépni a rendbe, de ez akkor nem volt lehetséges. Mivel azonban hivatásukhoz hűek maradtak és legalább egy, erre kijelölt rendtaggal tartós kapcsolatban álltak, a rendi hatóságok elismerték ezt a „kiképzést” noviciátusnak, és fogadalmakat tehetek ezek a papok.

1989, a fordulat éve végül lehetővé tette, hogy a szerzetesrendek újra működhetnek Magyarországon. Állami hatóságok kifejezésre juttatták, hogy az új egyesületi törvény alkalmazható a szerzetesközösségekre is. A püspöki kar erre határozatot hozott: mielőbb vissza kell állítani a szerzetes közösségeket. Ugyanakkor megbízták a székesfehérvári segédpüspököt, Takács Nándor kármelita szerzetest, hogy tegye meg az ehhez szükséges lépéseket. Ennek érdekében 1989. április 12-re összehívta az összes férfi- és női szerzetesrend tartományi előjáróit. Ettől az időponttól kezdve a szerzetesrendek működése egyházi belügynek számít, amelybe az állam nem avatkozhat be.

Az újrakezdet hirtelen támadt lehetősége nehéz feladatok elé állította a jezsuita rend magyar tartományát. Olyan elvárásokkal találja magát szemben, amelyeknek idős személyi állománya miatt nem felelhet meg. A fordulat évében, 1989-ben Magyarországon már csak 43 jezsuita szerzetespap, 21 segítőtestvér és 1 tanuló rendtag volt. Magyar

ságára a legtöbb tanuló rendtagot külföldre küldték tanulmányaik szabad folytatására. Az 1950-es évben Magyarországon minden szerzetesrend működését betiltották az állami hatóságok, kivéve három férfi szerzetesrendet (*benecések, piaristák, ferencesek*) és egy női rendet (*a Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővéreket*), akik csak meghatározott létszámmal rendelkezettek, és mindegyik rend két-két gimnáziumot tarthatott fenn (Budapest 2, Szentendrén, Győrött, Pannonhalmán, Kécskeméten, Esztergomban és Debrecenben). A többi szerzetespap közül csak nagyon kevesen vehettek részt a lelkipásztori életben, a legtöbben kétkezi munkával tartották fenn magukat. Összeesküvés vádjával (vagyis a rendi szervezet állami tilalom ellenére történt fenntartása miatt), államellenes agitáció gyanújával (így nevezték a kiscsoportokban, magánlakásokon történt hitoktatást), valamint tiltott határátlépésért (a jezsuita kispapok közül többet elfogtak, amikor külföldre akartak távozni) 1949 és 1968 között 64 rendtagot ítélték el, akik összesen 271 évet töltöttek börtönben vagy gyűjtőtáborokban. Közülük hárman életüket vesztették a börtönben: P. Jakab Benjamin SJ (Kistarcsán, 1950-ben), P. Kajdi Ferenc SJ német szakos tanár (Budakeszin, szovjet fogságban) és P. Vid József SJ (Kistarcsán, 1952. október 18-án).

A lassú és fokozatos liberalizálódás folytán a hetvenes években egyre inkább eltűntek az állami hatóságok, hogy a feladatunk — szolgálni a nemzetek és nemzetiségek kiengesztelődését, mert másképpen nem születhet meg egy igazi Európa.

É: Nagyon szépen köszönöm az Életünk szerkesztősége nevében.

(Folytatás a 4. oldalon)

GYERMEKEKNEK

Február 10-én, az évközi 5. vasárnapon arról mesél Márk evangélista nekünk, hogyan tolongtak az emberek Jézushoz Kafarnaumba, hozták hozzá a betegeiket, és gyógyította meg őket. Aztán kora hajnalban kiment a tópartra, egy elhagyott helyre, hogy ott együtt lehessen mennyei Atyjával, hogy imádkozhassék. Az emberek azonban már kora reggel felverték Simon Pétert és keresték Jézust. Erre azután Péter és társai elindultak, hogy megkeressék az Urat. Amikor megtalálták, azt mondta apostolainak: „Menjünk máshová, hogy ott is hirdethessem az ígét...”

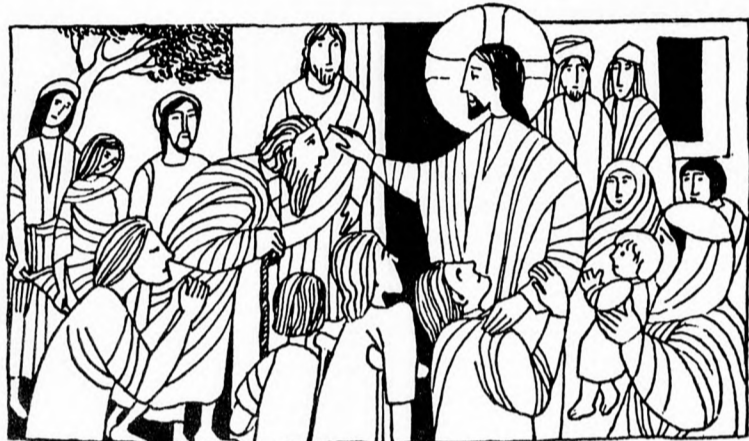
Jézus nemcsak Péternek mondta ezt, hanem nekünk is üzent ezzel a mondat-

tal. Azt üzeni: beteget gyógyítani jó, beteg testet is, de még jobb a beteg lelkét. És a legfontosabb, minden egészségnél, minden gyógyításnál jobb az imádkozás és Jézus tanítására figyelni.

Ha imádkozunk, ha Jézus szavára figyelünk, mindig egészséges lesz a lelkünk — és még az sem baj, ha a testünk beteg, mert abban is Jézus akaratát fogadjuk el.

Szerettek imádkozni, Testvércém? Tanuljátok-e szorgalmasan a hittant? Ha igen; bravó, csak így tovább!

Ha nem; javuljatok meg! Február közepén kezdődik a nagybőjt, remek alkalom a javulásra!

FIATALOKNAK

Remélem, kiszórakoztatátok magotokat a farsangban! Az igazi vidámság, öröm, Isten szíve szerint való.

Február 13-án megkezdődik a nagybőjt. Igaz, a farsang rövid volt — de hát ilyen az élet! Van benne minden: öröm, vígasság — de bőjt, szomorúság is — és az öröm általában rövidebb ideig tart, mint a nehéz idők.

Nagybőjt első vasárnapjának evangéliuma február 17-én Jézus életének egy nehéz szakaszáról szól. Amit idén, a B évben hallunk: Szent Márk evangéliuma első fejezetének 12—15 verse csak röviden említi meg ezt: „Negyven napig kinn maradt a pusztában, közben megkísértette a sátán”. Mert Jézus ember is volt — és a sátán csak embernek látta őt — hát kipróbálta rajta az erejét — mint mindnyájunkon.

Az A és C évre előírt evangéliumok (Máté 4,1—11 és Lukács 4,1—13) részletesen leírják ezt a negyven nehéz napot. Elolvassátok? Kérem szépen! (Nem kell mind a kettőt, elég, ha az egyiket olvassátok el!)

Mit üzen nekünk Isten evvel az evangéliumi részlettel?

Először is azt, hogy a kísértések ellen senki sincs bebiztosítva. Jézus egy másik helyen üzeni nekünk: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek!” Vigyázzatok! — ez nem azt jelenti, hogy állandóan félelemben éljünk, soha semmit ne csináljunk, mindent óvatosan kerüljünk. Csak azt — de azt nagyon — hogy legyen lelkiismeretünk kis csengője éber, mely idejében jelez ott, ahol jelezni kell: Vigyázz! Veszély!

Ha jól meggondoljuk, a sátán megkísértő „ötletei” ma is, a mi számunkra is aktuálisak.

A köveket kenyérré változtatni: engedni testünk kívánságainak, legyen az

gazdagság, birtvány, alkoholizmus, kábítószer, „nyakra-főre-szerelem”. És a válasz: nem csak kenyérral él az ember, hanem mindazzal, ami Istentől származik! — Vajon tudjuk-e magunkat fegyelmezni, vágyainkról lemondani, testünk követeléseit megfékezni, megválogatni?

„... vesd le magad!” Hisz angyalok vigyáznak, hogy kőbe ne üsd lábadat, semmi bajod ne történjék!

Szíved mélyén vajon nem ezeket a szavakat hallod-e, amikor társaid heccelésére vagy példájára vadul rohansz motorbicikliddel, megdöglőn, másokkal nem törődve, legázolva száguldasz le a sípályán, körül nem nézve futsz át az autók között az utcán, vedd magad mindenféle kalandokba — hiszen neked soha nem eshet bajod!

A válasz: állj ellen a kísértésnek, ne engedd, hogy elragadjon az idegborzongatás vágya, cselekedj megdöglőn. Ettől még lehet ám szép az élet!

„Mindem hatalmat neked adok!” Milyen nagyon mai kísértés! Magamat előtérbe tolni: én vagyok a lényeg, csak én — még mások megalázása, háttérbeszorítása, befekettítése árán is. Én, én — csak én!

És az ára? Egyszer majd jön egy náladnál erősebb, kíméletlenebb — aki téged tol félre.

Érdemes? És főleg érdemes a saját hatalmunk növelésére kibújni Isten jószágos hatalma alól, megtagadni azt — nyugtalannak, boldogtalannak lenni?

„Uradat, Istenedet imádd és csak neki szolgálj!” Fogadd el az Isten akaratát, élj Jézus példája szerint!

Márk a megkísértés történetének elmondása után idézi Jézus szavait: „Tartsatok bünbánatot és higgyetek az evangéliumban!” Vagyis: az örömhírben!

Úgy gondoltok, elrontjátok az életeteket, ha az evangélium szavai szerint éltek? Próbáljátok meg! Ez az élet tele van örömmel, van benne szórakozás, mulatság is — de mindig benne van az Isten!

Julika néni (Bécsből)

Legyünk rendkívüli keresztények!

Angelo Acerbi érsek, pápai nuncius, nemrégiben a Magyar Nemzet munkatársának, Lőcsei Gabriellának adott hosszabb interjút. Az újságíró többek közt megemlítette, hogy ha a keresztény értékek elismertetése kerül ma szóba, azonnal megjelenik a válasz a keresztény kurzus vesztélyéről, amint az az iskolai hitoktatás körüli vitákban is történt. Mi tehát a tennivalója ilyen kiélezett helyzetben a keresztény embernek, az egyháznak? — hangzott a kérdés.

„Magyarország példát adott a világnak a békés átmenetre — mondotta az érsek —, de a hit szempontjából az ellenséges rezsim annyit esztendeje nem múlt el háttalanul. Csak két tényezőt említek: a normális vallásos nevelés nélkül hagyott keresztény tömegek, valamint a szerzetesrendek és a kongregációk elnyomása. Mi a keresztény ember feladata ebben a helyzetben? Szerintem rendkívüli kereszténynek kell lennie. Hatékonyan közre kell működni az egyház megújításában, ahogyan mondják: az újra-evangelizációban. A hívő közösség, mégha csak kicsiny is, de mély meggyőződésű, buzgón imádkozó, képes befolyásolni mások életét, legyőzni mások közönyösségét. Az egyház feladata pedig? Nem lehet közömbös a tömegekkel szemben. Szükséges, hogy teljes áttekinthetőség legyen a társadalomról, pasztorális szinten. És nem szabad elfelejteni, hogy a laikusok is az egyház részei. Példákkal és akaratukkal ők is keresztény távlatot adhatnak a születőfélben levő demokráciának, az új életstílusnak, a közösségi érzésnek.”

Arra a kérdésre: milyen esélyeket lát ateizmus és istenhít szellemi viadalában itt, Közép- és Kelet-Európában? — az érsek így válaszolt:

„A közép-kelet-európai országokban is saját értékeikkel kell belépni az Európába. Ezek az értékek léteznek. Föl kell támasztani őket. Többről szeretnék tehát beszélni, mint az ateizmus elleni küzdelemről. A keresztény élet újjászületéséről és fejlődéséről. Milyen lehetősége van annak, hogy a keresztény élet visszatérjen és virágozzék ezekben az országokban? Az Evangélium magvait kell elvetni most, a visszaszerzett szabadság légkörében. Az evangéliumi lehetőségek a Magvetőről szóló példabeszédben vannak leírva. A mag Isten ígéje. A föld az ember szíve. Ezek nélkül a hit növekedéséről nem lehet beszélni. A növekedést pedig — ahogyan Szent Pál mondja — Isten adja.”

KATOLIKUS KÖZÉLETI FELELŐSÉG

A pozsonyi „Remény” című hetilap hírt adott egy érdekes találkozóóról, amelyet katolikus értelmiségiek tartottak Iszkraszentgyörgyön, Székesfehérvár mellett. A résztvevők részben Szlovákiából és Erdélyből jöttek. A szervezők, így Göndöcs László ny. egyetemi tanár is, a régi felvidéki „Prohászka Körök” gárdájához tartoztak és a mai fiatal katolikus értelmiség képviselőit jelképes stafétát adására hívták össze. Az összejövetel célja volt a régi mozgalom eredeti szándékának új követőket megnyerni, hogy azok „prohászka szellemben”, keresztény felelősségük tudatában kapcsolódjanak be a szellemi közéletbe: kellő felkészültséggel és európai szinten. Érdemes megemlíteni, hogy a „Prohászka Mozgalom” a svájci központú nemzetközi Pax Romana-nak is aktív tagja volt.

A találkozón több érdekes előadás, vita-hozzászólás hangzott el, ezeket a „Remény” következő számaiban ismertetni fogja. — Érdeklődéssel várjuk.

A - a

● A Szentatya besztercebányai segédpüspökké nevezte ki Peter Dubovszky jezsuita atyát, akit 1950-ben titokban szenteltek pappá, sokáig mint építőmunkás dolgozott, több évet ült börtönben, majd 1971 óta plébánosként működött.

● „Búcsújáró és kegyhelyek Magyarországon” címmel Barna Gábor néprajzkutató 175 oldalas kötetet jelentett meg a Pannonia Kiadónál.

Ha békét akarsz...

(Folytatás az első oldalról)

gadni az igazság keresésének és a keresés kötelezettségének jogát a nemhívók számára is, ami aztán elvezethet az isteni Misztérium felismerésére és annak alázatos elfogadására.

Minden ember súlyos kötelessége, hogy képezze lelkiismeretét, mégpedig az objektív igazság fényében, amelynek ismerete senki elől sincs elrejtve, de amelyet senki sem akadályozhat meg. Aki a maga számára követeli a jogot, hogy lelkiismerete alapján cselekedhessék, követelésekkel léphessen fel és igényeket támasszon anélkül, hogy elismerné evvel párhuzamosan a kötelességét a saját lelkiismeretének, az igazságnak és az Isten által szívünkbe írt törvénynek megfelelő képzésére vonatkozólag, alapjában véve azt állítja, hogy csak a saját, korlátolt szempontjait akarja érvényre juttatni. Ez aztán bizony alaposan távol áll attól, hogy hatásos hozzájárulás lehessen a világ békéje nehéz feladatának megvalósításához. Ezzel ellentétben mások az igazságot szenvedélyesen keresik, követik és minden rendelkezésre álló képességgel megvalósítják. Ez az őszinte igazságkeresés nemcsak a másik keresése iránti tiszteletet eredményezi, hanem felkelti a vágyat az együttes keresésre is. (F. M. fordítása)

A JEZSUITA REND MEGÚJUL MAGYARORSZÁGON

(Folytatás a 3. oldalról)

hazájuktól távol 82 páter, 9 segítőtestvér és 5 kispap élt ugyanekkor. Ezek a számok biztatóan hangzanak, ha nem vesszük figyelembe, hogy a Magyarországon élő 64 jezsuita közül 45-en már elhagyták 70. életévüket és a külföldön élő magyar jezsuiták átlagos életkora 64 év. Mégis nekivágtak az újrakezdésnek. 1989. szeptember 1-e óta öt volt jezsuita templomban működnek az atyák, annak ellenére, hogy csak két helyen: Kispesten és Hódmezővásárhelyen adták vissza a templommal együtt a volt rendházat is. A többi, 40 évvel ezelőtt államosított rendház visszaadása elhúzódik és ezért — főleg Budapesten és Szegeden — lakásviszonyuk nyomorúságosnak mondható. Időközben 8 páter tért haza külföldről és a nagymúltú hitbuzgalmi lap, a Szívújás is (1989 márciusától) újra Budapesten jelenik meg.

A legfontosabb azonban, hogy Hódmezővásárhelyen megnyílt a noviciátus, ahol a rendbe jelentkezők két éves próbaidejüket töltik. Ez a korábbi rendház összesen 15 személyt fogadhat be. Mindjárt kezdetben 4 jelentkezővel indult meg működése, akikhez hamarosan 3 újabb jelölt csatlakozott. Köztük egy segítőtestvér jelölt is. Kezdetben a hazai provinciális atya: P. Morlin Imre SJ és P. Pálos Antal SJ foglalkozott a jelöltekkel. 1989. októbertől 1990. márciusáig P. Hegyi János SJ, a külföldön élő magyar jezsuiták volt provinciális vezetője a noviciátust, majd a római Pápai Gergely Egyetem hazatért professzora, P. Alszegeby Zoltán SJ. 1990. szeptemberétől pedig jómagam vagyok a noviciusmester, ugyanakkor időnként folytatom a müncheni jezsuita filozófiai főiskolán tanári tevékenységemet, amelyet immár 19 éve látok el. Tekintettel arra, hogy egyre több érdeklődő jelentkezik, bízom abban, hogy Jézus Társasága, a jezsuita rend a jövőben is bevetheti magát Magyarországon Isten ügyének szolgálatában.

P. Weissmahr Béla SJ

Az Egyház szociális tanításának éve

Újév napján, Mária istenanyasága ünnepe tartotta az egyház immár 24-szer a béke világnapot, amely annyi más kezdeményezéssel együtt a II. Vatikáni Zsinat egyik gyümölcse. E nap megünneplése azt bizonyítja, — mondotta a Szent Péter Bazilikában bemutatott szentmise homíliájában a pápa —, hogy korunk emberiségének alapvető szükséglete a béke.

Ebben az évben az egyház egy igen fontos nemzetközi jelentőségű eseményre is emlékezik. XIII. Leo pápa ugyan is 1891. május 15-én tette közzé *Rerum novarum* kezdetű enciklikáját, amely az idő múlásával prófétai értékűvé vált. A *Rerum novarum* volt a modern idők első szociális jellegű enciklikája, amely a munkások helyzetével foglalkozott. E történelmi jubileum arra szólít bennünket, hogy figyelmünket az esztendő során az egyház társadalmi tanítására fordítsuk. Ezért 1991-et az egyház társadalmi tanítói hivatala évének nyilvánítom, — jelentette ki II. János Pál, arra szólítva ezzel a hívőket, hogy megemlékezve a *Rerum novarum*-ról, ismerjék meg jobban, — mélyítsék el és terjesszék az egyháznak a társadalmi kérdésekre vonatkozó tanítását. Végül általános meglepetést keltve a Szentatya, új enciklika közzétételét jelentette be, amely elődje körlevélének centennáriuma és annak örökébe lépve, időszerevé kívánja azt tenni a mai idők új problémáinak fényében. Ez lesz II. János Pál pápaságának 8. enciklikája, és a harmadik, amely társadalmi problémával foglalkozik, a *Laborem excersens* és a *Sollicitudo rei socialis* után. A pápa bejelentése csaknem mindenki számára meglepetés volt, mert csak 1990 utolsó napján szivárgott ki a Vatikántól is megerősített hír, amely szerint a pápa új társadalmi témájú enciklikát tesz közzé.

Még nem lehet tudni, mikor kerül nyilvánosságra az új pápai körlevél, bár nagyon valószínű, hogy éppen az évforduló körüli napokban. Tartalma sem ismeretes. Egyelőre csak annyit lehet tudni, hogy a dokumentum hangsúlyozni fogja a nemzeti és nemzetközi szolidaritás szükségességét, különösen a demokráciához csak most érkező és a szegény déli országok iránt. És szó lesz benne az ember felelősségéről a technikai fejlődés problémáival, valamint a többi emberrel és a természettel szemben. Egyébként a Vatikán már jóideje bejelentette egy másik, a Misszióról szóló dokumentum közzétételét is, amelynek fordítása már elkészült.

Az újév napján a pápa által bejelentett új enciklika mindenesetre az egyház társadalmi kérdéseket felvető 9. okirata lesz a *Rerum novarum* után, amely először foglalkozott a munkások helyzetével a marxizmus első térhódítása idején. Társadalmi kérdésekkel és azok politikai vetületeivel XIII. Leo után XI. és XII. Pius, XXIII. János és VI. Pál foglalkozott, II. János Pál említett két enciklikája előtt.

A legutóbbi, a *Sollicitudo rei socialis* kezdetű dokumentummal a pápa nagy elődje, VI. Pál rendkívül jelentős *Populorum progressio* a népek fejlődéséről és a békéről szóló enciklikája 20. évfordulójáról emlékezett meg. Mert VI. Pálnak ez az enciklikája mérföldkövet jelentett, új jelét adva az egyház valóságos jelenlétének a világ minden részén, ahol veszély fenyegeti a népek közötti békét és drámai hely-

A lélekgondozás szolgálatában

Kicsi szobába vezet Brückner Ákos Előd cisztercita atya, a viszálykapott ciszterci Szent Imre plébániának a plébánosa. Különböző asztalokon, sőt az asztalok különböző helyein kisebb-nagyobb papírhalmazok. Intéző, átnézendő, feldolgozandó, megírandó... Ákos atya munkaköre(i) nem csupán a plébánia szerteágazó területeire terjed ki, minthogy egyben az országos Lelkipásztori Intézet igazgatója is. Vele beszélgetünk.

Életünk: Mivel foglalkozik a Lelkipásztori Intézet?

Brückner: Intézetünk öt szakosztályal működik: a papság, az ifjúság, a felnőttképzés, a pasztoráció szervezés és a pasztorációs kommunikáció szolgálatában. Nem felejtendő el a „Márton Áron Kiadóhivatal” sem.

É: Mikor jött létre az Intézet?

B: Az Országos Lelkipásztori Intézetet (OLI) 1989 tavaszán hozta létre Paskai László bíboros prímás. Az intézet célja, hogy elősegítse, támogassa, összehangolja és megújítsa a hazai pasztorációt.

É: Az egyházban sok minden szükséges. Milyen alapszükség megszüntetésére jött létre az intézet?

B: A II. Vatikáni Zsinat a püspöki karok feladatának jelöli meg a „célszerűen kiválogatott plébániákkal együttműködő lelkipásztori intézetek létrehozását — elsősorban az újabb társadalmi körülményekre tekintettel, — a papság továbbképzésére.

É: Hogyan segítenek a papságnak?

B: Modell plébániák rendszerét alakítottuk ki az egész ország területén, ezek 1990-től kezdve végeznek rendszeres munkát. A modell plébániák a keresztség vagy a bérálás, illetve a házasság szentsége felvételét úgy igyekeznek előkészíteni, hogy a részesülendők egymással és egyházközségük egészével később is közösségben maradjanak. A helyi lelkipásztori meglátásokat és tapasztalatokat a Teológia c. folyóirat gyakorlati részében adjuk közre.

É: Nemcsak a híveket, a lelkészeket is képesíteni kell az új idők elvárásaihoz: jó pap holtig tanul. Hogyan közelítik meg ezt a feladatot?

B: Rendszeresen szervezünk lelkipapokat, lelkigyakorlatokat, missziókat, továbbképző kurzusokat. Szeretnénk elősegíteni az országos lelkipásztori terv kialakítását, valamint találkozók, egyházmegyei zsinatok megvalósítását.

É: Szó esett az ifjúságról... Milyen utakat járnak ez irányba?

B: Számos találkozót rendeztünk és rendezünk a jövőben is az ifjúság lelki gondozására, kulturális és társadalmi tájékozódásra, ifjúsági vezetőképzés céljából.

É: Létesítette-e valamilyen mozgalmi keret? — Az ifjúság mozogni szeret...

B: Létrehoztuk a HÁLÓ-t és a Katolikus Ifjúsági Mozgalmat (KIM), azaz a céllal, hogy ifjúságunk munkáját koordináljuk, a csoportok egymás közötti kapcsolatát elősegítsük és a katolikus ifjúság jelentőségét kifejezzük.

É: Hogyan vonják be az ifjúságot a pápa magyarországi látogatásába?

zetet idéz elő a fejlődésben való lemaradás. A *Sollicitudo rei socialis* tehát a *Populorum progressio* nyomán haladva annak eszmei folytatása és követése lett. Ahogy az új enciklika XIII. Leo pápa *Rerum novarum* kezdetű körlevelének időszerevé, továbbfejlesztve az egyház részvételét a társadalmi problémák megoldásában és az ezekre vonatkozó tanítását.

Máris széleskörű várakozás előzi meg a dokumentum megjelenését, különösen szakszervezeti körökben, miután az ideológiai bukása alapos zűrzavart idézett elő.

Tóth Ágnes (Róma)

B: A pápalátogatás előkészítésére és a világegyházzal való kapcsolat mélyítésére hoztuk létre a pápa barátainak meghívásával a Kiskunhalasi találkozót, a Győri Szabadegyetemet és segítjük a Ministránsok római zárandoklatát.

É: Egy régi megfigyelés szerint a gyermek nevelését hisz évvel születése előtt kell megkezdeni... Mik a felnőttekkel kapcsolatos távlati terveik?

B: Támogatjuk egy Katolikus Akadémia létrehozását és katolikus kollégiumok megvalósulását. Ennek érdekében számos nemzetközi kapcsolatot építettünk ki. Partnereink közleményeit közreadtuk, kurzusaikon aktívan részt vettünk. Tanulmányi Ház, tanulmányi és művelődési központok létrehozásán fáradozunk.

É: A pasztoráció szervezését a rosszemlékű „Egyházügyi Hivatal” minden eszközzel gúzsba kötötte. Hogyan indultak a közel- nulla-pontról?

B: Munkatársaink több tucat tanulmánycikket jelentettek meg az elmúlt évben és számos előadást tartottunk itthon és külföldön. Több nemzetközi pasztorációs jellegű konferencia rendezésében közreműködtünk.

É: Az elmúlt évtizedekben számos — régebben is — jó könyv, feldolgozás látott napvilágot. Használhatók-e ezek, vagy elavultak?

B: A pasztorációs kommunikáció szolgálatában figyelemmel kísérjük, milyen kiadványokra, újra-kiadásokra van elsősorban igény.

É: Mi a szerepe a Márton Áron Kiadóhivatalnak?

B: A Márton Áron Kiadóhivatal révén néhány lelkiségi, közösségformáló füzetet máris kiadtunk. A Kiadó több lapot is gondoz: a művelt fiatalság lapját, az IGEN-t, a tizenévesek újságját, a ZÁSZ-LÓNK-at, az asszony és leányifjúság lapját, az ÚJKALÁSZ-t, a cserkészeti szolgálatában a VEZETŐK LAPJÁT és a Kiskönyvtára kötetét. Ezen kívül számos más kiadvány, lelkipásztori segéd-eszköz elkészítésével támogatja a pasztorációt. A hittudományok terén kiadja az idegen nyelvű FOLIA THEOLOGICA folyóiratot és a STUDIA THEOLOGICA sorozatot.

É: Nem fogunk az evangelizálás e hatalmas programjában szétesni?

B: Szeretnénk, ha stílusunkká válna, hogy ne csak jót tegyünk, de jól tegyünk azt. Hogy az evangéliumot evangéliumian képviseljük. Hogy inkább lassabban, de együtt, mint elszéve, külön-külön haladjunk a cél felé. Bármennyire is fontos a pasztorációban a tervezés, a szervezésnél még fontosabb a lelkület, a Lélek szerepe...

É: Mi az Intézet pontos címe?

B: Országos Lelkipásztori Intézet, H-1053 Budapest, Kórház utca 37. Telefon: 1689-884.

É: Kedves Ákos atya, kívánjuk Neked, minden munkatársadnak és a lélekgondozásban résztvevőknek a Szentlélek bőséges kegyelmét a fenti feladatokhoz. Köszönjük a beszélgetést.

F. O.

Hallgatni, mikor beszélni kell, szintoly nagy hiba, mint beszélni, mikor inkább hallgatni kellett volna.
Széchenyi István

MINDSZENTY „BÚCSÚZTATÁSÁNAK” PROGRAMJA:

1991. május 2-án búcsúztatja az emigráció Mindszentyt Máriacellben. A bazilikában főpapi requiem szentbeszéddel, amelyet Miklósházy Attila, a külföldi magyarok püspöke végez 17 órakor. Az éjszaka folyamán (2-óról 3-ára virradólag) virrasztás a koporsó mellett.

Május 3-án reggel rövid búcsúztatás és a holttest hazaszállítása. Hegyeshalomnál osztrák és magyar politikusok tiszteletadása, ezután a gyászmenet folytatja útját Esztergomba. Megérkezés után halotti vesperás és virrasztás az esztergomi bazilikában.

Május 4-én, 10.30 órakor ünnepélyes requiemet végez a pápai delegátus. A szertartás után Mindszenty bíboros holttestét nyugalomra helyezik.

A máriacelli és az esztergomi szertartásokra szeretettel meghívunk mindenkit.

A KERESZTÉNY EGYSÉG IMAHÉT MEGNYITÁSA

A keresztény egység imahét nyitó istentisztelete Budapesten január 20-án este hat órakor, a Deák téri evangélikus templomban volt dr. Seregély István egri érseknek, a magyar püspökkari konferencia elnökének részvételével.

A katolikusok és más keresztények az idei imanyolcad témájául a 116. zsoltárt választották: „Dicsérvétek az Urat minden népek, minden nemzetek dicsérvétek, mert erős föltűk az ő irgalmazása és örökkévaló az ő igazsága.” Ezt az istendicséretet az imanyolcad során a Római levél 15. fejezetének verseivel és más szentírási szakaszokkal világítják meg.

A keresztényeknek közösen kell tanúskodniuk a világ előtt Krisztusról, hogy az emberek higgyenek. Nekik kell elsősorban kiengesztelődniük, szeretetben egyesülniük, hogy így az egység és a kiengesztelődés munkálói legyenek, hogy megszűnjön az erőszak, az ölt gyűlölet, és a más személyeket, más nemzeteket leigázó hatalmi törekvés. Az egységet végzett ima különösen időszerű ezekben a napokban, amikor az Öbölben kitért háború világkatasztrófával fenyeget. (M. K.)

IMA AZ EGYHÁZAK EGYSÉGÉÉRT

Urunk, Istenünk, Te vagy a Béke Istene. Fiadban, Jézus Krisztusban a kiengesztelődés ígését nyilatkoztattad ki és meghívtál, hogy a béke szerzői legyünk.

Könyörgünk a háborúk, az elnyomás, mindennemű gyűlölködés áldozatairól; mindazokért, akiket megfosztottak emberi jogaiktól és méltóságuktól és hitük miatt üldözést szenvednek. Adj az egyházaknak bátorságot mindenütt a világon, de különösen hazánkban és ahol magyar véreink élnek, hogy fel-emeljék szavukat a Te nevedben, ha veszélyben a békés emberi együttélés, ha vallási vagy nemzeti fanatizmus testvért testvér ellen, népet nép ellen uszít.

Adj mindnyájunknak erőt, hogy láthatóvá tegyük mindenki számára a Te békítő szeretetedet.

Urunk, Te hívtál közösségbe és akartad, hogy mindnyájan egyek legyünk. Kérve kérünk, szabadíts meg bennünket a félreértésektől, előítéletektől és önteltségtől.

Adj mindnyájunknak erőt, hogy bened bizakodva munkáljuk az egységet, amelyre meghívtál. Add, hogy mi, különböző egyházak tagjai — a Te szereteted által — hiteles tanúiddá váljunk, hogy megismerje a világ, hogy Te vagy az Élet és így dicsérvétek Téged minden népek, és minden nemzetek magasztaljanak. Amen.

● Till Aran, a most 91 éves hódmezővásárhelyi szobrászművész, a tiszadada egyházközségnek ajándékozta kb. 230 szoborból, kisplasztikából álló életművét.

A cserkészparancsnok előre ment...

BÚCSÚ P. DR. KOZMA GYÖRGY
ATYÁTÓL

A mindig vidáman mosolygó munkatárs, a tréfából soha ki nem fogyó cserkészparancsnok halálhíre általános megdöbbenést keltett azok számára is, akik csak látásból ismerték. Mi, akik napon-ta együtt dolgoztunk vele, felfogtuk a szükséges tényközlést, de valójában nem hittük el. Szerkesztettük a gyászjelentést, szerveztük a temetést, rendeltünk koszorút és autóbust — és közben vártuk ebből a rossz álomból az ébredést.

Aki úgy élt és dolgozott, mint ő — utolsó lehelletéig — annak fizikai megsemmisülését nem lehet egyik percről a másikra tudomásul venni, hiszen a műtét előtt alig egy órával még ágyából telefonon adta át utasításait közösen szerkesztett könyvünk nyomdai előkészítéséhez. Őt ismerve, elalvása előtt — amiből már nem ébredt fel — azon töprengtetett, mivel lehetne még szebbé, még tartalmasabbá tenni a cserkész-mise-könyvet.

Az „Ad majorem Dei gloriam” szellemében élő igazi szerzetes volt, aki mindig készen állt az engedelmességre — a további életre éppúgy, mint a halálra. Hogy ez mennyire mélyen élt benne, elég utalnom szellemi végrendeletére — munkatársaitól, cserkészeitől és híveitől Szent Pál Filippiekhez írt levele 1,21—2,18 fejezetével búcsúzott — vagy a saját maga által szerkesztett gyászjelentésre.

Vidáman, magától értetődd természetességgel zárta le dolgait és rendelkezett a folyamatban lévőkről, de ugyanakkor lelkesen beszélt a terveiről is.

Mi ezt a kettősséget nem értettük, nem is értettük, csak csodáltuk és tanultunk tőle. Az élet minden problémakörében tudott hasznos és egyénre szabott tanácsokat adni nagy-nagy szeretettel és beleérző képességgel. Finom érzéssel terelte helyes útra cserkészfiat, ministránsait, akik rajongva szerették. A halálát követő napon tartott cserkészfoglalkozáson zokogott mindkét müncheni csapat, temetésén cserkész-egyenruhában — a kemény hideg ellenére kabát nélkül — álltak díszőrséget koporsójánál a többi európai cserkészcsapat küldöttjeivel együtt.

Végző tiszteletadásra utaztunk Innsbruckba, de nem búcsúzni. Teste ott pihen a Jezsuita Templom kriptájában, de szellemét magunkkal hoztuk és ma is közöttünk él, mosolyával, legendássá vált mondásaival együtt. Vigyáz ránk és vezet minket.

Mint jó cserkésztszist előre ment az úton, de világosan követhető útjeleket hagyott maga után, amik az élet akadályversenyében biztonsággal vezetnek minket az Örök Haza nagy-nagy cserkész-táborába, ahol Ő vár minket: „Hát itt kell találkoznunk!” — felkiáltással.

Farkas Júlia

cserkésztszist (München)

Magyarkatolikusok között Berlinben

Az egyházi óév utolsó vasárnapján került sor Berlinben a négy hetenként megtartandó szentmisére. Fejős Ottó — németországi magyar katolikus főlelkész — celebrálta a szertartást, melyen a szokásosnál nagyobb számban jelentek meg a hívek, sőt olyanok is, akik nem katolikusok.

A délutáni szentmise után a templomból a szomszédban lévő plebániára vonult át a gyülekezet, az ilyen alkalmakkor szokásossá vált szeretetvendégségre. Vannak, akik elítélik, vannak, akik lekicsinylik a mise utáni összejöveteket, de a berlini tapasztalatok egyértelműen arról győzték meg, hogy ezekre szükség van, a mise összehozta magyaroknak nagyon lényeges, hogy emberi társadalmi kapcsolataikat a szeretetvendégség révén is ápolhassák. Sajnos Berlinben, mint Nyugaton a legtöbb helyen, a magyarok szanaszét szóródva laknak, dolgoznak. Sokan élnek a várostól távolabb, s az ő környezetük közel-távol németekből tevődik össze. Ezért a legaktívabbak nagy súlyt fektetnek arra, hogy a lelkesítő mindenkihez eljusson, hogy új címek kerüljenek a nyilvántartásba, s hogy lapunk, az „Életünk”, minél több olvasóhoz eljusson. Amivel elégedettek a berlini magyar katolikusok, az a német egyházi vezetés támogatása. Ők biztosítják a rendszeresen Berlinbe látogató pap utazási költségeit. Amivel ugyanakkor elégedetlenek, az a pap személyének ideiglenes volta. Nincs állandó központ, nincs a hívek között élő, munkálkodó lelki vezető. Szóke János atyára nagy szeretettel gondolnak, hosszú éveken át járt Berlinbe. Szintén sok elismerő szóval beszéltek Dániel atyáról, aki ez idő szerint beteg, s természetesen igaz tisztelettel, barátsággal fogadták és fogadják Fejős atyát, aki szintén vállalta a Münchentől Berlinig és vissza vezető út nem csekély fáradságait.

Mint Lehr András, aki a misén orgonált, és Nagy Iván, aki az egyes közösségi rendezvényeket, így a misét is megszervezi, előkészíti, elmondották: az állandó lelkipásztor hiánya érezhetően visszavetette a berlini magyarok vallási érdeklődését. Schebrer Irénke néni emlegették, aki évtizedeken át mozgósította, hívta, buzdította a honfitársakat, de ma már beteg és megfáradt. Átadta a stafétabotot. Most Nagy Iván

fogalmazza, sokszorosítja és postázza a tájékoztatókat, meghívókat. Nem kevés időt, energiát igényel mindaz, amit a hívek összetartásáért tenni kell. S mint a legtöbb dologra, ezen feladatok teljesítésére is kevés a pénz. Nagy Iván ettől függetlenül nem panaszkodik, csak a valóságnak megfelelően tájékoztat.

A berliniek nem tudtak kialakítani a maguk körén belül különösebben hagyományokat. Oka ennek — többek között — az is, hogy itt működik Berlinben a „Magyar Kolónia” nevű egyesület, ez a legrégebben bejegyzett németországi magyar egyesület, s ez kifejezetten csak világi jellegű feladatokat vállal és teljesít. Ők a gazdái általában véve minden nagyobb rendezvénynek, bálnak, irodalmi estnek stb. Ennek következtében a berlini magyar katolikusok kulturális igényeit a Magyar Kolónia programjai elégítik ki, az egyház útján vagy irányításával szélesebbkörű tevékenységre nem nyílik lehetőség. Cserkész, öntevékeny csoportok nincsenek, nincs könyvtár sem, holott többen is tudomással bírnak arról, hogy egyes családoknál, elmagányosodott idősebb embereknél milyen sok, értékes könyv található, és nincs hova tenni, nincs kire bízni. Nagy Iván maga is megjegyzi, alig tud helyet szorítani saját lakásában az egyházi munkával kapcsolatos iratoknak, dokumentumoknak. Büszkén mutatja meg az újonnan elkészített imakönyveket, amelyeket minden misén kirkának a padokra.

Ezen az ádvent előtti utolsó misén, mint utóbb ezt megtudtuk, néhány új arc is látható volt a hívek között. A két Berlin egyesülése óta többen fölkeresték a nyugat-berlini magyar katolikusokat, akik most már törekszenek arra, hogy minél több egykori kelet-berlini testvér megtaláljanak, részükre értesítőt eljuttassanak. Sőt a környékbeli német plébániákra is küldtek egyházi tájékoztatót annak érdekében, hogy a német pap, ha van tudomása magyarokról saját körzetén belül, azokat kapcsolja össze a berlini magyar katolikusokkal. Egyelőre bizakodva várják, jönnek-e mihamarabb újak. A meglévő közösségben a légkör jó, érezhető az egymás iránti rokonszenv s nem lebecsülhető a mindinkább tartóssá váló ökumenikus irányultság sem, amit a miselátogatók vallási összetétele bizonyít.

Szép Zoltán

Zsidóság és kereszténység

EGY FRANCIA KATOLIKUS FOLYÓIRAT CIKKÉNEK ISMERTETÉSE

A francia domonkosok „Lumiere et Vie” c. folyóiratának egyik legutóbbi (196-os) száma hosszabb tanulmányt szentel a zsidóság és kereszténység problémájának. „Le paysage du judaïsme contemporain” = „A mai zsidóság helyzete” címmel. Michel Wieviorka párizsi szociológus, a tanulmány szerzője, jól-lehet elsősorban a francia helyzetet tekintve, megállapításai szélesebb társadalomban is érvényesek.

Mindjárt előláróban leszögezi: mint mindig, itt is óvakodnunk kell a gyors általánosításoktól. Azon túl, hogy igen nehéz eldönteni, hogy ki is zsidó azok között, akik már a származás vagy az izraelita vallás alapján a zsidósághoz tartoznak, a legkülönbözőbb személyeket, jellemeket, tehetségeket találjuk, miként a nem-zsidók körében...

Milyen kritériumok szerint sorolhatunk valakit a judaizmushoz? Mi jellemzi a

gondolásokból. Mások úgy vélik, hogy nem szabad összekeverni a „zsidó” és „izraeli” fogalmakat, mert ez olyan súlyos hiba lenne, mint az anticionizmus és az antiszemitizmus összekeverése, vagyis amikor a politikai kritika fajgyűlöletté válik. — Nem lehet megadni a választ a feltett kérdésre (ki a zsidó?) a fajt tekintve, vagy legalábbis genetikai tények alapján sem. A zsidó hatóságok és Izrael állam számára zsidó az, aki zsidó anyától születik. De ez nem szükséges feltétel, mivel lehetséges, még ha ritka is, a megtérés a zsidósághoz. Végül maradna Jean-Paul Sartre meghatározása: Zsidó az, akit mások zsidónak tartanak. Tehát itt a mások tekintete (az antiszemitáké) tesz valakit zsidóvá. Persze ez sem fogadható el, hiszen teljesen negatív meghatározás és többek közt figyelmen kívül hagyja Izrael állam valóságát, amely 1960 óta a nyugati világban egyre erősebb katalizátor, a hozzá való viszony a zsidó mivolt egyik meghatározója.

A francia szociológus végül megállapítja, hogy a zsidó identitás kérdése vita tárgyát képezi. Ebből következik az is, hogy a vonatkozó statisztikák is csak hozzávetőlegesek. A szerző a következő adatokat szolgáltatja a világ zsidóságáról: Jelenleg kb. 14 millió zsidó él a világon. Ebből 6 millió Észak-Amerikában, 2–3 millió a Szovjetunióban, 6–700 ezer Franciaországban, 450 ezer Nagybritanniában, 350 ezer Argentínában. (Magyarországon kb. 80-100 ezerre tehető a számuk.) Végül összesen mintegy három és félmillió izraeli állampolgár van, de valamennyi nem él állandóan Izraelben.

A tanulmány ezután részletezi a franciaországi zsidóság múltbeli és mai helyzetét, hangsúlyozva, hogy Auschwitz — a holocaust — ténye döntő volt a zsidó önazonosság újabb kialakításában. Ezen kívül az Izrael államhoz való viszony, illetve Izrael és a palesztinok jelenlegi konfliktusában elfoglalt álláspontok is közrejátszanak az egyébként erősödő zsidó közösségek öntudatának alakításában. (M. K.)

Hat órák hírek

Az ultimátum ezekben a másodpercekben lejárt...

Utolsó felhívások Szaddam Husszeinhoz: csak egy szó és a béke biztosítva van!

Az amerikai elnök aludni ment...

A pápa privátkápolnájában misét mond a békéért...

Bogotában, a kábítóaffia egyik vezető embere jelentkezett a hatóságoknál...

Uram, nagy a Te hatalmad! — fohász-kodtam könnyes szemmel. Hiszen több áldozata van a kábítószernak, mint esetleg ennek a háborúnak. Az is főleg a fiatalokat pusztítja, csak az egymással szembenállás nem olyan világosan látható és ezért veszélyesebb. A szeretetlenség sérültjeinek megszámlálhatatlan szenvedője keres így utolsó megoldást a halálos mérlegben. A szegénységtől nyomorodottak százezrei, de a jólétől megcsömörlöttek a menekülnek a megfoghatatlanság eme régióiba. Valamennyien a szeretetlenség áldozatai. Ez a „háború” az, amit nem lehet egy szóval békére változtatni! Ezért csak misézni lehet, könyörögni az Istenhez: szánja meg ezeket a szerencsétleneket. S ha Ő kidiadja a parancsot: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat”, vonakodás nélkül engedelmeskedni kell neki. Azért, mert okos és bölcs a parancs, mert látjuk és tudjuk, hogy a fenntartás nélküli szeretet az, amivel erőszak nélkül béke lehetne a világon.

Ez az egyetlen mód arra, hogy függetlenül a hatlovágy örültjeitől, a tehetetlenség és kiszolgáltatottság gyötrődéseitől, tevékeny megvalósítói lehessünk a világbékének, amely nem divatos szólam, hanem isten belénk oltott akarata.

Sámbokréthy Krisztina

Megjelent! Megjelent!

Fűszer Julián OFM:

MINDSZENTY BÍBOROS, A SZENT című kötete, a Katolikus Magyarok Vasárnapja kiadásában.

A könyv tartalmazza mindazt, amit Mindszenty bíborosról tudhatunk és tudnunk kell. Mindszenty bíboros nagysága és kiválósága, az iránta érzett tisztelet joggal követeli, hogy e kötetet minél több magyar magáénak mondhassa.

A könyv ára 22.— US \$ + 1.50 \$ portó. Megrendelhető a KMV könyvosztályán: P.O.Box 2464, Youngstown, Ohio 44509, USA.

P. KOZMA GYÖRGY TEMETÉSE
INNSBRUCKBAN

A ravatalon

P. Kozma György jezsuita atya temetési szertartása december 18-án folyt le Innsbruckban a jezsuita templomban. A gyászszertartáson a müncheni hívek, fiatalok és öregek, a cserkészcsoport szinte teljes számban, nemkülönben mintegy húsz paptársa vett részt. Lelkiüdvéért a gyászmisét december 20-án, csütörtökön este fél hétkor a müncheni „magyar” templomban (Damenstiftkirche) tartották. Kozma Györggyel a jezsuita rend egyik legtehetségesebb tagját, a müncheni magyarok a mindig segítőkész és megértő lelkipásztorukat, az „Életünk” egyik legaktívabb szerkesztőségi tagját veszítette el.

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

AUSZTRIA

Bécs: Nagy Árpád, 1990. november 13-án Lainzban elhunyt. Menekülése után rövidesen baleset következtében megrokkant, az idősök otthonában élt egészen haláláig. Szőnyi Károly, hosszú szenvedés után, 57 éves korában, 1990. november 29-én elhunyt. Temetése a Mauer-i temetőben volt. Esterházy Helene grófnő, 1990. december 1-én elhunyt. Temetése Kremsmünsterben volt. — Az örök világság fényeskedjék nekik!

NÉMETORSZÁG

Frankfurt: Halálhíradás: Dr. Neu Sándor, 1990. szeptember 28-án elhunyt. — Adjon neki a Mindenható örök nyugodalmat!

München: Házasság: Schwartzkopf-Kölb Erika és Csaba szentségi házasságot kötöttek 1990. december 31-én. — Kívánjuk házasságukra Isten bőséges áldását.

Münchenben, a Damenstift (Szent Anna) templomban, 1990. november 25-én a magyar szentmise után, Valentiny Géza preláts a keresztység szentségében részesítette dr. Kontz András és felesége András Erzsébet kislányát, aki a keresztységben Anna Mária Maximiliane Izabella nevet kapta.

Calligaris Ferenc, egyházi karnagy, 99. évében Brazíliában elhunyt. — Béke poraira.

Jámbor Dezső, a magyar katolikus újságírás nesztora, évtizedeken át a „Magyar Kurír” igazgató-főszerkesztője, a Nagy Szent Gergely rend lovagja, életének 93. évében elhunyt. Gödöllőn temették január 17-én, lelkiüdvéért a gyászmisét másnap mutatták be a budapesti Bosnyák téri Szent Antal plébániatemplomban, ahol hosszú időn át az egyházközség világi elnöke volt.

VÁLASZÚTON

Hitet, erőt, akaratot hazudtál.
Most itt állsz tétován a válasznál.

Elmélázol, tekintgetsz jobbra-balra.
Találgatod: erre indulj, vagy arra.

A távoli kékség mit rejtegethet?
Eddigi sorsodnál ígér-e szebbet?

Jó volna mit se várni a világtól,
találomra indulni, mint a vándor.

Menni, virággal a kalapod mellett,
arra, ahol a rigók énekelnek,

erdőben hálni, s hajnalidőre
följutni egy napsugaras tetőre

Mint a vándor! ...Karodba öleled
pár súlyos könyved, drága terhedet,

s mégy hajlott háttal két út közt — előre,
mint egy halhatatlan szép mese hőse.

Rónay György (1913–1978)

Az európai cserkészek téli tábora

Nagy sikerrel zárult az európai magyar cserkészek hagyományos téli tábora. A táborok történetében ez volt a legnagyobb, 161 cserkész és 54 szülő vett rajta részt. Szerencsére az időjárás is kedvező volt és végig volt hó a síeléshez. Ezeknek a téli táboroknak egyik célja, hogy a világ minden tájára szétszóródott magyarság gyermekei találkozhassanak, ismerkedhessenek, erősítsék egymás magyarságtudatát. De a játék, a szórakozás mellett komoly munka is folyik. Délutánonként, esténként cserkészfoglalkozásokon, előadásokon vesznek részt a tábor résztvevői. Ebben az évben Tollas Tibor és Juhász László voltak a tábor vendégei. Tollas Tibor nagysikerű költői estet tartott, a gyerekek nagyokat derültek a különböző ételekről írt versein.

Nagy érdeklődés követte Juhász László újságíró Magyarországról tartott előadását, amelyben összefoglalta és értékelte az elmúlt év politikai eseményeit. Az előadás után élénk vita alakult ki.

Szilveszter délutánján évvégi hálaadásra gyűlt össze a tábor apraja-nagyja. Zsúfolásig megtelt az Achenkirch-i katolikus templom, ahol ökumenikus istentiszteleten búcsúztattuk az ösztendőt. Az istentiszteletet még színesebbé tették a Lukács trió zeneszámai, Konthur Mária énekei és a cserkészek szavalatai. Éjfélkor a szokásos fáklós búcsúztatón Kölley Gyurkabá szövegét olvastuk: „A cserkész fénykereső ember, — mondotta — keresi a fényt, ami segít a boldogulás ösvényén való járásban. Két évvel ezelőtt maroknyi cserkész imádkozott, hogy kigyulladjon a fény odahaza, aztán a Te kezéd nyomán Istennünk, hajnalodni kezdett. Táboroztak gyűltek szerte az országban. Ma, két év után 13.500 magyar cserkész odahaza és 3800 itt, kint élő cserkész állja már a vártát. Mi, a fáklagyújtók, a zászlót, a cserkészjelvényt átadók, örömmel, meghatódva nézünk most hazafelé. Köszönünk Neked mindent Istennünk, ami lehetővé tette, hogy odahaza egy szabadabb világban induljon újra az élet. ... Atyánk, gondó'j Erdély sokat szenvedett népére, Kárpátalja, Felvidék népére és mindenfelé, ahol magyarok élnek! Istennünk, áldd meg a magyart. Istenben bízva, erős akarattal, bátor nyugalommal, az évszázados nemzeti lét biztatásával állunk a nehéz vártán, a vergődő, harcoló Európa közepén...” — mondotta Gyurkabá.

A Szózat elhangzása után felvételről megszólaltak a Szent Péter Bazilika hangjai, majd a Székely és Magyar Himnusz elénkkelésével érkezünk el az esztendő fordulójához.

Az idei tábort a Cserkészbarátok Egyesülete rendezte, mely december 28-án tartotta közgyűlését a Hotel Achensehof-ban. Megtárgyalták és megszavazták a jövő évi költségvetést és terveket, többek között egy kárpátaljai kirándulást, továbbá Mindszenty József bíboros primás hamvainak hazaszállításánál (május 2—6) a díszkíséret adását, a pápa magyarországi útjának előkészítését és a jövő évi téli tábort ugyanitt. A tábor parancsnoka Hargitay Lajos volt, aki ezúton is köszöni mindazoknak a munkáját és hozzájárulását, akik elősegítették, hogy ilyen jól sikerült a 9. téli tábor.

Jancsó Jeromos

SZÓLTAK A HARANGOK A MEG NEM SZÜLETETTEKÉRT!

Aprószentek ünnepén (december 28-án) 15 órakor Magyarországon megszólaltak a harangok hazánkban 34 év alatt ötmillió meg nem született gyermekért. Az országos akció a Magzatvédő Társaság, a Keresztény Orvosok Magyarországi Társasága, a Pacem in Utero Egyesület, az Orvosok és jogászok az abortusz ellen, a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége, a Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság, a Nagycsaládok Országos Egyesülete és az IGEN mozgalom felhívására történt.

Ugyanezen szándékkal a budapesti Belvárosi Főplébániatemplomban és az ország más templomaiban is engesztelő imánapot tartottak.

MEGÉRDEMELT KITÜNTETÉS

Szentmiklóssy Antal máltai lovagot, a kölni magyar r. k. Egyházközségi Tanács egykori elnökét, aki nemrégiben ünnepelte 80. születésnapját, II. János Pál pápa a Szilveszter Renddel, Fra Andrew Bertie, a Szuverén Máltai Lovagrend nagymestere pedig a Rend Tiszti Keresztjével tüntette ki.

A pápai kitüntetést bensőséges családi és baráti ünnepség keretében átadó Werner Skorjanž főesperes meleg szavakkal méltatta Szentmiklóssy Antal fáradhatatlan tevékenységét, amelynek során a német Máltai Segítőszolgálat, a Caritas és más szervezetek támogatásával gyógyszereket, orvosi- és kórházi felszereléseket, élelmiszert és ruházati cikkeket juttatott el Magyarországra és Erdélybe.

Szentmiklóssy Antal évek óta havi 40 tonnás szállítmánnyal küldi el összegyűjtött és részben saját költségén vásárolt segélyanyagát rendeltetési helyére. Ugron Imre, a Magyar Máltai Lovagok Németországi Munkaközösségének elnöke a kitüntetés átadásakor hangoztatta: Szentmiklóssy Antal nagyon komolyan veszi a Lovagrend emberbaráti feladatait. Az egykori katonatiszt magas kora ellenére vezérlési pontossággal tervezi meg vállalt feladatát és céltudatosan meríti ki segélyforrásait. Rámenős energiáját a fiatalok is megírgyelhetnék. Egyben köszönetet mondott Szentmiklóssy Antal feleségének, Mediaszonnának is megértő és tettekre szóló támogatásáért.

Rédey Gábor

MI AZ, HOGY I D Ő ?

Világűr, naprendszer, geológia, archeológia, történelem...?

Krisztus, az Istenember az időben élt közöttünk. Egyik legmélyebb szenvedélye volt: az Atya akaratának a teljesítése. Ez az isteni akarat független a kezdetől, a végtől. A változástól. Értjük? A boldogság és a teljesség titka!

Merüljünk bele, ebbe az isteni titokba! „Mi Atyánk”... S amikor Krisztusnak az idő véget ért, ismét... „Atyám, a kezeidbe...” Ennyi az egész.

Vizsgakérdés önmagamhoz: létezik-e gátlás, félelem, bizonytalanság, bizalmatlanság bennem Istennel szemben? Ha igen, akkor a „Mi Atyánk” még nagyon felületes. De segíthetek mindezeneken. Mélyebb átélés, begyakorlás, hitgyakorlat.

P. Nádor Albert értesítőjéből

HOZZÁSZÓLÁS

Prof. Mehrle Tamásnak a tanító egyházzól és a teológiáról szóló közleményét (Életünk, 1990. december) nagyon fontosnak tartom. Hiányolom az 1989. januári „Kölni nyilatkozat” tárgyilagosságot ismertetését. Szerző ezt csupán jellemezte, rosszálló értelemben. Ismertetése helyénvaló lenne, cáfolata előtt.

Különböző világnézetek kavargása, a muzlim vallás előretörése és széles társadalmi rétegek közönyössége a keresztény vallás iránt minduntalan észlelhető Európában. A keresztény vallás igazságainak ismerete nélkül nehéz lenne értelmesen megalapozott meggyőződésre jutnunk. Érdeklődéssel várom Mehrle professzor úr cikkének folytatását.

Dr. Varga Gyula (D-6600 Saarbrücken)

A német Freiburg in Breisgau katolikus egyeteme díszdoktorrá avatta Gustavo Gutierrez perui teológiai professzort, a „latin-amerikai felszabadítás teológia atyját”.

Százéves a svájci Fribourg egyetem teológiai fakultása, amely a domonkos rend irányítása alatt áll.

Hírek - események

A Szentatya elfogadta Agostino Casaroli bíboros államtitkár lemondását, aki 76 éves lévén, korára való tekintettel kérte felmentését magas hivatala alól. Utódául a pápa a 63 éves olasz Angelo Sodano címzetes érseket nevezte ki. Az új államtitkár 1959-ben kezdte meg szentszéki diplomáciai munkáját Dél-Amerikában, kerek tíz éven át volt csillei apostoli nuncius. Legutóbb a Kúriában az államközi kapcsolatok tagozatának volt a titkára.

Várszegi Asztrik püspök, a Magyar és zsidóság történelmi, teológiai viszonyáról szólva többek közt ezt mondta: „Megdöbben, hogy a zsidóságban milyen félelmek élnek. Meggyőződésem, hogy nekünk, papoknak és keresztény hívőknek, mindent el kell követnünk annak érdekében, hogy ezek a félelmek csökkenjenek és végül megszűnjenek. Az antiszemitizmust keresztény ember nem fogadhatja el!”

Prágában január 2-án véget ért a Taizé-i ökumenikus közösség által szervezett szokásos évvégi ifjúsági találkozó. A Szentatya nevében Angelo Sodano érsek, vatikáni államtitkár levélben fejezte ki jókívánságait Roger testvérnek, a közösség perjelének. A levél arra bátorítja Európa országainak fiataljait, hogy mélyítsék el testvéri egységüket az imában. Közösen fedezzék fel mindazt, amit a keresztény források nyújtanak a keresztények egységéhez, valamint az európai nemzetek közötti szolidaritás fejlesztéséhez. A találkozón mintegy 80 ezer kelet- és nyugat-európai fiatal vett részt. — Taizé nem ismeretlen Magyarországon, hiszen az utóbbi években nyaranként sok magyar fiatal megfordult Taizében, a burgundiai Cluny közelében fekvő ökumenikus községben és Roger testvér részvételével tavaly májusban Pécsen rendezték meg a fiatalok találkozóját.

Gisbert Greshake professor, a freiburgi teológiai fakultás tanára nemrégiben úgy nyilatkozott, hogy nem annyira több papra, mint inkább jobb papra van szüksége az egyháznak. A szemináriumokon jobban el kell mélyíteni a papjelöltekben azt a készséget, hogy meghallják a Szentlélek indításait. Ez nem csak szobájuk és a kápolna csendjében történik, hanem a világ valóságát előtti megnyílásban. A professzor „megrendítő tapasztalata”, hogy milyen kevés érdeklődés tapasztalható

a szemináriumokban a színház, irodalom és művészet iránt, amelyekben ugyancsak tetten érhető a „kor szelleme”. Jó lenne, ha a papjelöltek kapnának olyan szakképzettséget is, mely kiemelné őket a „klerikalizmusból”. Szervinte 30 évvel fiatalabbakat nem szabadna pappá szentelni. (M. K.)

Szabó Ferenc SJ és Miletics Katalin Janka verseiből „A lélek örvényében” címmel jelent meg válogatás. A rendkívül szép kiállítású 95 oldalas kötetben fényképen a művésznő néhány alkotása, valamint Hamza Ferenc fotóművész szimbolikus felvételei is láthatók.

A vöröskínai hatóságok két Rómához hű püspököt és 13 papot, ill. diakónust tartóztattak le Fujian tartományban. A vád ellenük: kapcsolatba léptek a Vatikánnal, illegális szemináriumot létesítettek, papszentelésre készültek, végül nyilvánosan bírálták az ún. „hazafias egyházat”.

A spanyol püspöki kar nyilatkozatában kemény hangon tiltakozott az új oktatási törvény, az abortusz lehetőségének kiterjesztése, továbbá az óvszerek használatát ösztönző kampány ellen. Ugyanakkor felpanaszolták a korrupciót és protekciójást is. Síkra szálltak a szabadsággal szemben a szabadság mellett és szorgalmazták a katolikusok arányos részvételét a politikai vezetésben.

Bolíviában rohamosan nőnek a szekták. Az ország lakossága 93%-ban papíron katolikus, de mintegy 220 sekta toborozza híveit. A katolikusok megerősítésében a bázisközösségek jelentik a leghatékonyabb lelkipásztori módszert. A bolíviai egyház lassan a „gazdagok egyházából” a „szegények egyházává” válik.

Az 1945-ben orosz katonák által meggyilkolt vértanú győri püspök, Apor Vilmos emlékének ápolására Emlékbizottság alakult és elnökévé Bolza Ilona grófnőt, Apor püspök Bécsben élő rokonát választották.

Albánia új alkotmány kidolgozására készül, amely garantálná a lelkiismereti- és vallásszabadságot, megengedi a vallásos egyesületek működését és a vallásos tanok hirdetését.

„T E T E N Y” Ungarische Spezialitäten

— Inh.: O. Bayer —

Kreitmayerstr. 26 - 8000 München 2
Telefon: (089) 1 29 63 93 és 4 30 44 98

NYITVATARTÁSI IDŐ:
csütörtökön és pénteken 8.30—18.00 óráig,
szombaton 9.00—13.00 óráig.

Somlói juhárk		8.90
Balaton olaszrizling	1 liter	5.70
Balaton kékfrankos	1 liter	5.70
Debrői hárslevelű		6.80
Badacsonyi kékenyelű		7.20
Badacsonyi szürkebarát		7.30
Soproni kékfrankos		6.80
Villányi burgundi		7.30
Csopaki rizling		6.80
Zöldszilváni		7.30
Tokaji aszú 4 puttonos		16.50
Tokaji aszú 3 puttonos		14.50
Tokaji szamorodni		12.50
Vörös körtepálinka		24.50
Kecskeméti barackpálinka		27.—
Cseresznye pálinka		24.50
Kosher szilvapálinka		32.—
Beverage Bitters (Unicum)	0.5 liter	16.—
Pick szalámi	1 kg	24.—
Csabai	1 kg	25.—
Gyulai	1 kg	23.—
Házi kolbász	1 kg	22.—
Disznósajt	1 kg	12.50
Véres májas hurka	1 kg	12.50
Tarhonya, koktatésza	1/2 kg	3.80
Paprika káposztával	0.7 liter	4.90
Paprika káposztával	2 liter	10.50

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944—1975). — 300 oldal, vászonkötésben \$ 10.— DM 20.—

Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkönyv. \$ 4.— DM 6.—

Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vászonkötésben \$ 10.— DM 20.—

Szállítással + portóköltség.

Megrendelhető:

az ÉLETÜNK kiadóhivatalánál
Oberführinger Str. 40
D-8000 München 81 W. Germany

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni!

FELBEMARADT REFORMKOR

Miért akadt el az ország keresztény humanista megújulása? 20 koronatanú és közéleti szereplő 38 tanulmánya az 1930-as években kibontakozó széleskörű magyar társadalmi törekvésekről és mozgalmakról. A Katolikus Szemle, Róma, kiadásában megjelent vaszkötet ára 45.— DM + portó. Megrendelhető az Életünk címén.

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK NAGY VÁLASZTEKBA.

oleső áron raktárról. Kérje árlistánkat.
JOSEF UDVARHELYI ☎ (0911) 35 79 21
Virchowstr. 45. D-8500 Nürnberg 10

RUPP LÁSZLÓ hités törvénytörő fordító,
vállal fordításokat magyarról németre és
németről magyarra. Goethestr. 32, 8000
München 2.

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉRT, STÍLUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL.

ART

DÉMÉNAGEMENTS S. A.

Szállítási vállalat.

Szállítások belsőre és külföldre,
tengerentúlra — légiszállítással is —
költözködés, bútorraktározás,
külföldi szállítmányoknál a vám
elintézése.

Magyarországra is szállítunk!
Az összes keleti és nyugati államokba
oda - vissza szállítunk.

Magyarországi képviselőnk:
Trans COOP, Honvéd utca 28
H-7400 Kaposvár ☎ 0036 (82) 13 - 877.

Magyaroknak kedvezmény!
ART Déménagements S. A.
2 rte du Grand Lancy
CH - 1211 Genève 26
Telefon 0 22 / 43 36 32 (magyarul is!)
Privát cím: Keresztes László
58 rte de Vervier
CH - 1227 Carouge, GE
Telefon 0 22 / 42 98 36 este 7 óra után.

JOGOSÍTVÁNY! TANFOLYAM ÉS VIZSGA MAGYARUL

Gyors, alapos, eredményes! Oktató:
Farkas Béla. Cím: Fahrschule Schechinger, Lindwurmstr. 60, 8000 München 2. ☎ 77 68 82, 15.00—19.00 óráig.

RÁTH MÁRTA, hités fordító és tolmács, magyar-német és német-magyar fordításokat vállal.
St.-Veit-Str. 6. 8000 München 80,
Telefon: (089) 4 36 23 50.

APRÓHIRDETÉSEK

Megjelent Havasy Gyula tollából „A katolikusok szenvedései 1944—1989”. Ára: 16.— DM. Megrendelhető: Havasy Gyula, H-2524 Nagysáp.

Lakásmegoldást keresek München és környékén. Otthlakás esetén bármilyen házimunkába besegítek. „37 éves magyar asszony” jelígre a kiadóba.

Keresem azokat a Németországban élő személyeket, akik ismerték az 1964-ig Felsőgödön élő néhai Parák Bélát és feleségét Schmalbach Teréziát. Segítségüket németesítési ügyben kérem. Leveleiket a kiadóba „Reménysugár” jelígre várom.

NYARALÓ VELENCÉN! Velencei tóra néző 5—6 személyes egyedül álló ház kerttel, borospincével kiadó. Melegvíz, zuhanyzó, nagy napos terrasszal. Walter Wylder, Universitätstr. 53, CH-8006 Zürich, ☎ 01/2 61 22 82.

Kiadó ház Balaton Fonyódon 6—8 személynek, szem. 15.— DM. ☎ 06241/562 09.

Német nyelvterületre elmennek 1—2 gyermekes családhoz, nyug. etű dolgozó pótnagymamának. Németül beszélnek, jogosítványom van. „Grossmutter” jelígre a kiadóba.

Velencei-tónál üdülőrészen nyaralóház 3 szoba, hall, konyha, fürdőszoba, WC, 80 m² alapterületen, kb. 60 m² telek. Víz, villany, köves út, kanalizálva eladó, vagy 2 és fél szobás örökklakásra cserélhető. Három éves téglá épület, parkosítva, szőlő és gyümölcsfával telepítve. Téli-nyáron lakható. Érdeklődni: ☎ (071 73) 68 72 (Németország) számon lehet.

Budapest-Kamaraerdő déli lejtőjén panoráma kilátással 70—135 m²-es lakások épülnek. Exkluzív kivitel. Autóbuszszal a központtól kb. 25 perc. Építés kezdése 1991. tavaszán. Magyar útlevéllel rendelkezők előnyben! Érdeklődés: „Zöldövezet” jelígre a kiadóba.

Villa Balatonfüreden! Teljes komforttal, 6 személy részére egész évben kiadó. ☎ Budapest: 1119-970, Balatonfüred: 86 42-717.

Zürichben élő magyar ápolónő vállalna idősebb házaspárnak, vagy egyedül álló személynek ápolását, főzést, takarítást. Walter Wylder, Universitätstr. 53, CH-8006 Zürich. Telefon: 01 / 2 612 282.

Balatonparti városban, Keszthelyen új családi ház felső szintjén nyaralási lehetőség! 3 szoba (2 x 3, 1 x 2 ágyas) fürdőszoba, napozóterasz, teniszpálya. Cím: Galántai Fekete Zoltán, Esze Tamás u. 22, H-8360 Keszthely.

Család (47, 39, 12, 9) — 10 éve Münchenben, keres kapcsolatot hasonló gyermekes családokkal Münchenben és környékén. Telefon: 58 85 70.

Eladó Balatonföldváron 1200 m²-en lévő, komfortos, 2 + 2 szobás, verandás ház, nagy garázzsal és sok gyümölcsfával. Dr. Tóth András, H-1118 Budapest, Kelenhegyi út 22.

A Humboldt Taschenbuchverlag ajánlja mindazoknak, akik közelről meg akarják ismerni a környezetvédelem belső összefüggéseit és törvényszerűségeit, az „Umweltschutz — jeder muß was tun” című kötetet Gerhard Leibold tollából. (Band 925; ára: 11.80 DM.)

„Humboldt-Umwelt-Lexikon” a címe annak a kötetnek, amelyben a legkülönbözőbb címszavak alatt pontos meghatározást találunk a növényzetről, állatvilágról, talajról és ezek életéről — nem felejtve pl. az özonréteg problémáit. 2800 címszó mellett számos ábrát és képet is hoz gazdag illusztrációk. (Band 925; ára: 22.80 DM.)

Magyar származású, svájci állampolgár, diplomás, kulturált, alkotó 49 éves, közép-magas, csinos, független hölgy megismerkedne megalapozott egzisztenciával rendelkező, egyetemet végzett, szellemi foglalkozású orvos, magyar származású úrral 55—60 éves korig házasság céljából. „Európa 1991” jelígre a kiadóba.

Randevű tavasszal! Top-találkozóparti igényes személyeknek. Várja Önt stílusos környezet, tánc, pezsgőfogadás és természetesen sok magas színvonalú vendég. Érdeklődni: SYMPATHIE Partnervermittlung, Im Faldergarten 26, 5000 Köln 50. ☎ munkanap 19-től 20 óráig (02236 / 6 88 77).

Értelmiségi élettársat keresek, diplomás 65-70 éves, megnyerő külsejű férfi személyében. „Kavaler” jelígre a kiadóba.

Németországban élő, 32 éves, kedves, csinos, jó alakú, emberi értékekre igényes nő keresi jó megjelenésű, magas, érzelmeiben gazdag, biztos egzisztenciával rendelkező, családra vágyó, értelmiségi házastársát, elsősorban az USA-ból. „A kisherceg rózsája” jelígre kérem a válaszleveleket a kiadóba.

46 éves, 165 cm magas, csinos asszony kislányával ezután keresi olyan férfi ismeretséget, aki komoly, intelligens, nemdohányzó és lehetőleg Svájcban él. Jelige: „Szébb jövő!”.

Halló hölgyek és lányok! Ha 20—30 évesek vagytok, most van lehetőségetek díjmentesen a férfi ideált megtalálni. Csak bátran! SYMPATHIE Partnervermittlung, Im Faldergarten 26, 5000 Köln 50. ☎ munkanap 19-20 óráig: (022 36) 6 88 77.

VIDEO! „Forradalom előben” — Románia 1989; és „Keresztény ünnepek”
à 69. DM, mindkettő: 125 DM + portó.
ADÁMFILM-Video, Pf. 29, D-5100 Aachen
Telefon - Fax: (02 41) 17 33 55.

SYMPATHIE Partnervermittlung
első kölni házasságközvetítő és ismerkedési iroda, nemcsak az NSZK-ban élő magyaroknak. Hölgyek és férfiak örömmel és bátran 20—85 éves korig, szeretettel és türelemmel, szívetel és értelemmel rajtuk keresztül társat keresnek. Forduljon bizalommal hozzánk. Im Faldergarten 26, 5000 Köln 50 ☎ 0049 (0) 22 36 68 877 munkanapon 19—21 óráig, vagy a rögzítve.

Jólszituált, sokoldalú férfi 39/174, vendég-látóipari szakember keres csinos, jó alakú, független, nemdohányzó hölgyet. Kölcsönös szimpátia esetén házasság céljából. Ha csak én hiányzom az életéből, igyekszem nem csalódnak okozni. Fényképes levelet várok. Farkas Antal, Im Haag 31 D-7452 Haigerloch.

Jó megjelenésű, 35 éves, budapesti nő, becsületes, hívó, lelkileg is egészséges, zene- és természetkedvelő férjet keres. „Hóvirág” jelígre a kiadóba.

Magyar származású, német állampolgársággal rendelkező hölgyet keresek házasság céljából 60 éves korig. Jelige: „Új élet”.

Kulturált férfiakat 45—70 éves korig díjmentesen felvesszünk a kartotékunkba. Bátor, fiatal hölgyek várnak egy szerencsés kapcsolatra. SYMPATHIE Partnervermittlung, Im Faldergarten 26, 5000 Köln 50. ☎ munkanap 19—20 óráig: (022 36) 6 88 77.

Balatonparti négyszemélyes, összkomfortos nyaraló napi 60.— márkáért kiadó, másik ki-lencsözés, partközélemben szobaként napi 30.— márkáért és ellátásért. Ez 200 □öles kerttel eladó is. Érdeklődni: ☎ 0221 / 7 40 09 02.

SZERKESZTŐI ÜZENET: az Életünk szerkesztősége kéri, hogy Bíró Ferenc, lapunk olvasója hívja fel a szerkesztőséget! Előre is köszönjük.

HARGITA PANZIÓ

BÉCSBEN a Mariahilferstr.-Andreasgasse sarkán. Székely faragott bútor berendezéssel várja Önt egy családias hangulat. Szobafoglalás telefonon: 0043 / 222 / 96 19 28 és 932 85 64. A-1070 Wien Andreasgasse 1/8.

BÉLYEGGYÜJTŐK!

Minden magyar bélyeget hiányjegyzék alapján szállítunk!

— Kérje ajánlatunkat! —

Specialitások: Levelek. - Ritkaságok.

- Zepelinrepülések. - Tényvonalak.

- Különlegességek állandó vétele és eladása.

Kérje díjtalan készletjegyzékünket.

TALAS & PARTNER AG

Rosenbergstr. 70, CH-9001 St. Gallen

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung

KÖNYV ÉS HANGLEMEZ Sfr.

Dümmert: Az Anjou-ház nyomában 23.—

A tatárjárás emlékezete 39.—

Király Ilona: Árpád házi Szt. Margit és a sziget 46.—

Hofer T., Fél E.: A magyar nép művészete (Nagy album sok képpel) 145.—

Szolcsay: Erdélyi utakon, I., II., III. kötet. (Album sok színes képpel) 425.—

Magnusson: Ásóval a Biblia nyomában (képekkel) 47.—

Huxley: Pont és ellenpont 21.—

Harsányi Zolt: Magyar rapszódia 69.—

Cserei M.: Erdély története (1661—1771) 99.—

Fügedi E.: Kolduló barátok, polgárok, nemesek 27.—

Remarque: A diadalív árnyékában 37.—

W. Schellenberg emlékiratai 45.—

Roth J.: A Radetzky induló és A kapucinus kriptá 20.—

Studinka L.: Egy marék vadászemlék 22.—

Ordas: Az aradi tizenhárom 25.—

Mitchell: Elfújta a szél, I.—II. köt. 80.—

és még sok ezer könyv és hanglemez kapható * Kérje katalógusainkat!

Antikvár és nyugati könyvek is kaphatók!

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung

Teichweg 16, CH-4142Münchenstein-Schw. ☎ 061/46 59 02 Külföldről: 0041/61 46 59 02

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető terjesztőnkél:

Joseph DANI, 3-7516 Huntview Dr. NW.

CALGARY, Alta. T2K 5E4, Canada.

A címre küldött csekken feltüntetendő:

„Életünk”. Kérjük szíveskedjenek a fenti címre, ne Münchenbe küldeni a csekket. Itt egyenkénti beváltásnál a 40.0 DM-ből 8.— DM-et levonnak a bankban.

Előfizetési díj egy évre 16.— US \$ + 11.— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből küldjük.

ÚJ KÖNYVAJÁNLATAINK!

BIBLIA, Ó- és Újszövetség	48.—
BALÁSSY — SZEGHALMI: Művészek vallomásai	11.40
FARKASFALVY OCIST: Rilke nyomában. Műfordítások	19.20
GÁL: Dogmatika	34.80
GYERMEKEK IMÁDSÁGAI, modern képekkel és rajzokkal	30.—
HAVASY: A magyar katolikusok szenvedései 1944—1989	16.—
HOZSANNA, Ima és énekeskönyv	18.60
INNEN ÉS TÚL. Versek az Isten-kereső emberről	23.40
KEMPIS: Krisztus követése	15.60
KINDELMANN: Akik látták Máriát	5.40
PROHÁSZKA: Modern katolicizmus	50.40
SZACSVAY I. — P. LEGEZA: Kárpátalja. Képes album	78.—
SZÁNTÓ OFM: Az egyháziügyi hivatal titkai	10.20
SZÁNTÓ OFM: Várjuk a Szentatyát	10.20
VARILLON SJ ÖNMAGARÓL	10.—

A hazai és külföldi katolikus kiadványokat a leggyorsabban szállítja számlával a Katolikus Magyar Sajtó Munkaközösség, német rövidítéssel KUPA, Distelfinkweg 21, W-8000 München 60. Telefon: (089) 8 11 14 24. Telefax: (089) 8 14 35 73.

Örömmel küldjük új árjegyzékünket, és várjuk megrendelését.

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

Oberführinger Str. 40.

D-8000 München 81

Telefon: (089) 9 82 80 52

Felelős Kiadó:

a Magyar Katolikus Főlelkésziség

Főszerkesztő: P. Szőke János.

Felelős szerkesztő:

Fejős Ottó.

Redaktion und Herausgeber:

die Ungarische Oberseelsorge.

Oberführinger Str. 40

8000 München 81

Telefon: (089) 9 82 80 52

Chefredakteur: P. Szőke.

Verantw. Redakteur:

Ottó Fejős.

Annonement: DM 25.— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 40.—

ELŐFIZETÉS:

Az Életünk a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni!

Tengerentúlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre 25.— DM vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúlra légipostával 40.— DM

Lapzárta minden hónap 15-én

Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postgiroamt München:

Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80

Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto

Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,

Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70

Kath. Ung. Seelsorge „Életünk”.

Erscheint 1mal im Jahr.

Druck: Danubia Druckerei GmbH,

Ferchenbachstr. 88 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei. — A kiadványhoz körlevelet mellékelünk.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkártyánkra, hanem postacsekkkártyákra kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge München, — Sonderkonto, Postgiroamt München, Konto-Nr. 606 50 - 803.

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN!

Hirdetési díjak 1990. október 1-től:

Apró-, házassági-, általános hirdetés ára soronként (kb. 40 betű) DM 6.— Jelige portóval DM 6.— Külön kívánságokat esetenként árazunk. Üzleti hirdetések soronként DM 9.— Nagybetűs (kétsoros) sor DM 18.— Keretben megkezdett 5 cm-ként DM 12.— Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese. Egymásután háromszori hirdetés esetén 10 százalékos kedvezmény. Egymásután hatszori hirdetés esetén 20 százalékos kedvezmény. Egy évi hirdetés esetén 25% kedvezmény.

Hirdetések határideje minden hónap 15-e befizetve!

A névvel megjelölt cikkek nem minden esetben felelnek meg a szerkesztőség véleményének. — Kéziratokat nem ösrünk meg és nem küldünk vissza. Hivatalos órák a hirdetésekkel kapcsolatban: hétfőtől — péntekig, 10.00—15.00 óra között. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy csak ezidőben érdeklődjenek telefon